This PDF you are browsing now is a digitized copy of rare books and manuscripts from the Jnanayogi Dr. Shrikant Jichkar Knowledge Resource Center Library located in Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University Ramtek, Maharashtra.

KKSU University (1997- Present) in Ramtek, Maharashtra is an institution dedicated to the advanced learning of Sanskrit.
The University Collection is offered freely to the Community of Scholars with the intent to promote Sanskrit Learning.

Website
https://kksu.co.in/

Digitization was executed by NMM

https://www.namami.gov.in/

Sincerely,

Prof. Shrinivasa Varkhedi
Hon'ble Vice-Chancellor

Dr. Deepak Kapade
Librarian

Digital Uploaded by eGangotri Digital Preservation Trust, New Delhi
https://egangotri.wordpress.com/

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

कविकुलगुरु कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालय, रामटेक
हस्तलिखित संग्रह

दाखल क्र. M 312 विषय पुराण

नाव. वायुसंहिता (मानुषसंहिता) (अपूर्ण)

लेखक/लिपीकार —

पृष्ठ 17 काळ शके 1819 पूर्ण/अपूर्ण

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

अथ श्रीमद्गर्गाचार्यसंहितायां माधुर्यखण्डं प्रारभ्यते।

खण्डम् ४

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

॥ श्रीगणेशायनमः ॥ ॥ श्रीसरस्वत्यैनमः ॥ ॥ अतसीकुसुमोपमेयकांतिर्यमुनाकूलकदम्बमध्यवर्ती ॥ नवगोपवधूदुकूलशालीव
नमालीवितनोतुमंगलानि ॥ १ ॥ परिकरीकृतपीतपटंहरिंशिखिकिरीटनतीकृतकंधरम् ॥ लकुटवेणुकरंचलकुण्डलंपटुतरंनटवेषधरंभजे
॥ २ ॥ ॥ बहुलाश्वउवाच ॥ ॥ श्रुतिरूपादयोगोप्योभूतपूर्वावरान्मुने ॥ कथंश्रीकृष्णचन्द्रेणजाताःपूर्णमनोरथाः ॥ ३ ॥ गोपाल
कृष्णचरितंपवित्रंपरमाद्भुतम् ॥ एतद्वदमहाबुद्धेत्वम्परावरवित्तमः ॥ ४ ॥ ॥ श्रीनारदउवाच ॥ ॥ श्रुतिरूपाश्चयागोप्योगोपानांसु
कुलेव्रजे ॥ लेभिरेजन्मवैदेहशेषशायिवराच्छुतात् ॥ ५ ॥ कमनीयंनन्दसूनुंवीक्ष्यवृन्दावनेचताः ॥ वृन्दावनेश्वरींवृन्दांभेजिरेतद्वरेच्छ
या ॥ ६ ॥ वृन्दादत्ताद्वरादाशुप्रसन्नोभगवान्हरिः ॥ नित्यंतासांगृहेयातिरासार्थंभक्तवत्सलः ॥ ७ ॥ एकदातुनिशीथिन्याव्यतीतेप्रहर
द्वये ॥ रासार्थंभगवान्कृष्णःप्राप्तवांस्तद्गृहेनृप ॥ ८ ॥ तदाउत्कंठितागोप्यःकृत्वातत्पूजनम्परम् ॥ पप्रच्छुःपरयाभक्त्यागिरामधुरया
प्रभुम् ॥ ९ ॥ गोप्यऊचुः ॥ ॥ कथंनचागतःशीघ्रंनोगृहान्वृजिनार्दन ॥ उत्कंठितानांगोपीनांत्वयिचन्द्रेचकोरवत् ॥ १० ॥ श्रीभग
वानुवाच ॥ ॥ योयस्यचित्तेवसतिनसदूरेकदाचन ॥ खेसूर्यंकमलंभूमौदृष्ट्वेदंस्फुटतिप्रियाः ॥ ११ ॥ भाण्डीरेमेगुरुःसाक्षाद्दुर्वासाभग
वान्मुनिः ॥ आगतोद्यप्रियास्तस्यसेवार्थंगतवानहम् ॥ १२ ॥ गुरुर्ब्रह्मागुरुर्विष्णुर्गुरुर्देवोमहेश्वरः ॥ गुरुःसाक्षात्परम्ब्रह्मतस्मैश्रीगुरवेनमः
॥ १३ ॥ अज्ञानतिमिरांधस्यज्ञानांजनशलाकया ॥ चक्षुरुन्मीलितंयेनतस्मैश्रीगुरवेनमः ॥ १४ ॥ स्वगुरुंमांबिजानीयान्नावमन्येतक
र्हिचित् ॥ नमर्त्यबुद्ध्यासेवेतसर्वदेवमयोगुरुः ॥ १५ ॥ तस्मात्तत्पूजनंकृत्वानत्वातत्पादपंकजम् ॥ आगतोहंविलंबेनभवतीनांगृहान्
प्रियाः ॥ १६ ॥ ॥ श्रीनारदउवाच ॥ ॥ श्रुत्वातत्परमंवाक्यंगोप्यःसर्वास्तुविस्मिताः ॥ कृतांजलिपुटाऊचुःश्रीकृष्णंनम्रकंधराः ॥
॥ १७ ॥ गोप्यऊचुः ॥ ॥ परिपूर्णतमस्यापिदुर्वासास्तेगुरुःस्मृतः ॥ अहोतद्दर्शनंकर्तुंमनोनश्चोद्यतंप्रभो ॥ १८ ॥ अद्यदेवनिशीथि
न्याव्यतीतेप्रहरद्वये ॥ कथंतद्दर्शनंभूयादस्माकम्परमेश्वर ॥ १९ ॥ तथामध्येदीर्घनदीयमुनाप्रतिबन्धिका ॥ कथंतत्तरणंनावमृतेदेव
भविष्यति ॥ २० ॥ ॥ श्रीभगवानुवाच ॥ ॥ अवश्यमेवगंतव्यंभवतीभिर्यदाप्रियाः ॥ यमुनामेत्यचैतद्वैवक्तव्यंमार्गहेतवे ॥ २१ ॥

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

यदिकृष्णोबालयतिःसर्वदोषविवर्जितः ॥ तर्हिनोदेहिमार्गंवैकालिन्दिसरितांवरे ॥ २२ ॥ इत्युक्तेवचनेकृष्णामार्गंवोदास्यतिस्वतः ॥ सुखेनतेनव्रजतयूयंसर्वाव्रजांगनाः ॥ २३ ॥ श्रीनारदउवाच ॥ ॥ इतिश्रुत्वाथतद्वाक्यंपात्रैर्दीर्घैर्व्रजांगनाः ॥ षट्पंचाशत्तमान्भोगान्नीत्वासर्वाःपृथक्पृथक् ॥ २४ ॥ यमुनामेत्यहर्युक्तंजगुरानतकंधराः ॥ सद्यःकृष्णाददौमार्गंगोपीभ्योमैथिलेश्वर ॥ २५ ॥ तेनगोप्योगताःसर्वाभाण्डीरंचातिविस्मिताः ॥ ततःप्रदक्षिणीकृत्यमुनिंदुर्वाससंचताः ॥ २६ ॥ नत्वातद्दर्शनंचक्रुःपुरोधृत्वाशनम्बहु ॥ मेपूर्वंचापिमेपूर्वमन्नंभोज्यंत्वयामुने ॥ २७ ॥ एवंविवदमानानांगोपीनांभक्तिलक्षणम् ॥ विज्ञायमुनिशार्दूलःप्रोवाचविमलंवचः ॥ २८ ॥ ॥ मुनिरुवाच ॥ ॥ गोप्यःपरमहंसोहंगतकृत्योहिनिष्क्रियः ॥ तस्मान्मुखेमेदातव्यंस्वंस्वंचाप्यशनंकरैः ॥ २९ ॥ श्रीनारदउवाच ॥ ॥ एवंविदारितेतेनमुखेगोप्योतिहर्षिताः ॥ षट्पंचाशत्तमान्भोगान्स्वान्स्वान्सर्वाःसमाक्षिपन् ॥ ३० ॥ क्षिपंतीनांचगोपीनांपश्यंतीनांमुनीश्वरः ॥ जघासकोटिशोभारान्भोगान्सर्वान्क्षुधातुरः ॥ ३१ ॥ विस्मितानांचगोपीनांपश्यंतीनाम्परस्परम् ॥ इत्थंशून्यानिपात्राणिबभूवुर्नृपसत्तम ॥ ३२ ॥ अथगोप्योमुनिंशांतंनत्वातम्भक्तवत्सलम् ॥ विस्मिताःप्रणताःप्राहुःसर्वाःपूर्णमनोरथाः ॥ ३३ ॥ गोप्यऊचुः ॥ मुनेरागमनात्पूर्वंकृष्णोक्तवचसानदीम् ॥ तीर्त्वागतास्त्वत्समीपंदर्शनार्थंशुभेच्छया ॥ ३४ ॥ इतः कथंगमिष्यामःसन्देहोयंमहानभूत् ॥ तद्विधेहिनमस्तुभ्यंयेनपंथालघुर्भवेत् ॥ ३५ ॥ ॥ मुनिरुवाच ॥ ॥ सुखेनातःप्रगन्तव्यंभवतीभिर्यदास्वतः ॥ यमुनामेत्यचैतद्वैवक्तव्यंमार्गहेतवे ॥ ३६ ॥ यदिदूर्वारसंपीत्वादुर्वासाःकेवलंक्षितौ ॥ व्रतीनिरन्नोनिर्वारिर्वर्ततेपृथिवीतले ॥ ३७ ॥ तर्हिनोदेहिमार्गंवैकालिंदिसरितांवरे ॥ इत्युक्तेवचनेकृष्णामार्गंवोदास्यतिस्वतः ॥ ३८ ॥ ॥ श्रीनारदउवाच ॥ ॥ इतिश्रुत्वावचोगोप्योनत्वातंमुनिपुंगवम् ॥ यमुनामेत्यमुन्युक्तंचोक्तातीर्त्वानदींनृप ॥ ३९ ॥ श्रीकृष्णपार्श्वमाजग्मुर्विस्मितामंगलायनाः ॥ अथरासेगोपवध्वःसन्देहंमानसोत्थितम् ॥ ४० ॥ पप्रच्छुःश्रीहरिंवीक्ष्यरहःपूर्णमनोरथाः ॥ गोप्यऊचुः ॥ ॥ दुर्वाससोदर्शनंभोःकृतमस्माभिरग्रतः ॥ ४१ ॥ युवयोर्वाक्यतश्चात्रसन्देहोयंप्रजायते ॥ यथागुरुस्तथाशिष्योमृषावादीनसंशयः ॥ ४२ ॥ जारस्त्वमसिगोपीनांरसिकोवाल्यतःप्रभो ॥ क

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

थंबालयतिस्त्वंवैवदताद्भृजिनार्दन ॥ ४३ ॥ कथंदूर्वारसंपीत्वादुर्वासाबहुभुङ्मुनिः ॥ नोजातएषसन्देहःपश्यंतीनांव्रजेश्वर ॥ ४४ ॥
श्रीभगवानुवाच ॥ ॥ निर्ममोनिरहंकारःसमानःसर्वगःपरः ॥ सदावैषम्यरहितोनिर्गुणोहंनसंशयः ॥ ४५ ॥ तथापिभक्तान्भजतोभ
जेहंवैयथातथा ॥ तथैवसाधुर्ज्ञानीयोवैषम्यरहितःसदा ॥ ४६ ॥ नबुद्धिभेदंजनयेदज्ञानांकर्मसंगिनाम् ॥ जोषयेत्सर्वकर्माणिविद्वान्युक्तः
समाचरन् ॥ ४७ ॥ यस्यसर्वेसमारंभाःकामसंकल्पवर्जिताः ॥ ज्ञानाग्निदग्धकर्माणंतमाहुःपंडितंबुधाः ॥ ४८ ॥ निराशीर्यतचित्तात्मा
त्यक्तसर्वपरिग्रहः ॥ शारीरंकेवलंकर्मकुर्वन्नाप्नोतिकिल्बिषम् ॥ ४९ ॥ नहिज्ञानेनसदृशंपवित्रमिहविद्यते ॥ तत्स्वयंयोगसंसिद्धःकाले
नात्मनिविन्दति ॥ ५० ॥ ब्रह्मण्याधायकर्माणिसंगंत्यक्त्वाकरोतियः ॥ लिप्यतेनसपापेनपद्मपत्रमिवांभसा ॥ ५१ ॥ तस्मान्मुनिस्तुदुर्वा
साबहुभुक्त्वद्धितेरतः ॥ नतस्यभोजनेच्छास्यादूर्वारसमिताशनः ॥ ५२ ॥ ॥ श्रीनारदउवाच ॥ ॥ इतिश्रुत्वावचोगोप्यःसर्वास्ता
श्छिन्नसंशयाः ॥ श्रुतिरूपाज्ञानमय्योबभूवुर्मैथिलेश्वर ॥ ५३ ॥ इतिश्रीमद्गर्गाचार्यसंहितायांमाधुर्यखण्डेश्रीनारदबहुलाश्वसंवादेश्रुति
रूपोपाख्यानंनामप्रथमोऽध्यायः ॥ १ ॥ ॥ छ ॥ ॥ छ ॥ ॥ छ ॥

॥ श्रीनारदउवाच ॥ ॥ गोपीनामृषिरूपाणामाख्यानंशृणुमैथिल ॥ सर्वपापहरम्पुण्यंकृष्णभक्तिविवर्धनम् ॥ १ ॥ वंगेषुमंगलोनामगो
पआसीन्महामनाः ॥ लक्ष्मीवाञ्छ्रुतसम्पन्नोनवलक्षगवाम्पतिः ॥ २ ॥ भार्याःपंचसहस्राणिबभूवुस्तस्यमैथिल ॥ कदाचिद्दैवयोगेनधनं
सर्वंक्षयंगतम् ॥ ३ ॥ चौरैर्नीतास्तस्यगावःकाश्चिद्राज्ञाहृताबालात् ॥ एवंदैन्येचसंप्राप्तेदुःखितोमंगलोऽभवत् ॥ ४ ॥ तदाश्रीरामस्यब
राद्दण्डकारण्यवासिनः ॥ ऋषयःस्त्रीत्वमापन्नाबभूवुस्तस्यकन्यकाः ॥ ५ ॥ दृष्ट्वाकन्यासमूहंसदुःखोगोपोथमंगलः ॥ उवाचदैन्यदुःखा
ढ्यआधिव्याधिसमाकुलः ॥ ६ ॥ मंगलउवाच ॥ किंकरोमिक्वगच्छामिकोमेदुःखंव्यपोहति ॥ श्रीर्नभूतिर्नाभिजनोनबलंमेस्ति
साम्प्रतम् ॥ ७ ॥ धनंविनाकथंचासांविवाहोहाभविष्यति ॥ भोजनेयत्रसंदेहोधनाशातत्रकीदृशी ॥ ८ ॥ सतिदैन्येकन्यकाःस्युःकाकता
लीयवद्गृहे ॥ तस्मात्कस्यापिराज्ञस्तुधनिनोबलिनस्त्वहम् ॥ दास्याम्येताःकन्याकाश्चकन्यानांसौख्यहेतवे ॥ ९ ॥ ॥ श्रीनारदउवा

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

च ॥ कदर्थीकृत्यताःकन्याएवंबुद्ध्यास्थितोऽभवत् ॥ तदैवमाथुराद्देशाद्गोपश्चैकःसमागतः ॥ १० ॥ तीर्थयायीजयोनामवृद्धोबु
द्धिमतांवरः ॥ तन्मुखान्नन्दराजस्यश्रुतंवैभवमद्भुतम् ॥ ११ ॥ नन्दराजस्यवलयेमंगलोदैन्यपीडितः ॥ विचिन्त्यप्रेषयामासकन्यकाश्चारु
लोचनाः ॥ १२ ॥ तानन्दराजस्यगृहेकन्यकारत्नभूषिताः ॥ गवांगोमयहारिण्योबभूवुर्गोव्रजेतदा ॥ १३ ॥ श्रीकृष्णंसुन्दरंदृष्ट्वाकन्या
जातिस्मराश्चताः ॥ कालिन्दीसेवनंचक्रुर्नित्यंश्रीकृष्णहेतवे ॥ १४ ॥ अथैकदाश्यामलांगाकालिन्दीदीर्घलोचना ॥ ताभ्यःस्वदर्शनं
दत्वावरंदातुंसमुद्यता ॥ १५ ॥ तावद्विरेव्रजेशस्यपुत्रोभूयात्पतिश्चनः ॥ तथास्तुचोक्त्वाकालिन्दीतत्रैवांतरधीयत ॥ १६ ॥ ताःप्राप्तावृन्द
कारण्येकार्तिक्यांरासमण्डले ॥ ताभिःसार्द्धंहरीरेमेसुरीभिःसुरराडिव ॥ ॥ १७ ॥ इति श्रीमद्गर्गाचार्यसंहितायांश्रीमाधुर्यखण्डेश्रीनार
दबहुलाश्वसंवादेऋषिरूपोपाख्यानंनामद्वितीयोऽध्यायः ॥ २ ॥ ॥ छ ॥ ॥ छ ॥ ॥ छ ॥

॥ श्रीनारदउवाच ॥ ॥ मैथिलीनांगोविकानामाख्यानंशृणुमैथिल ॥ दशाश्वमेधतीर्थस्यफलदंभक्तिवर्द्धनम् ॥ १ ॥ श्रीरामस्यवरा
ज्जातानवनन्दगृहेषुयाः ॥ कमनीयंनन्दसूनुंदृष्ट्वातामोहमास्थिताः ॥ २ ॥ मार्गशीर्षेशुभेमासिचक्रुःकात्यायनीव्रतम् ॥ उपचारैःषोडश
भिःकृत्वादेवींमहीमयीम् ॥ ३ ॥ अरुणोदयवेलायांस्नाताःश्रीयमुनाजले ॥ नित्यंसमेताआजग्मुर्गायन्त्योभगवद्गुणान् ॥ ४ ॥ एकदा
ताःस्ववास्त्राणितीरेन्यस्यव्रजांगनाः ॥ विजह्रुर्यमुनातोयेकराभ्यांसिंचतीर्मिथः ॥ ५ ॥ तासांवासांसिसंनीत्वाभगवान्प्रातरागतः ॥ त्वरं
कदम्बमारुह्यचौरवन्मौनमास्थितः ॥ ६ ॥ तानवीक्ष्यस्ववासांसिविस्मितागोपकन्यकाः ॥ नीपस्थितंविलोक्याथसलज्जाजहसुर्नृप ॥
॥ ७ ॥ प्रतीच्छतस्ववासांसिसर्वाआगत्यचात्रवै ॥ अन्यथानहिदास्यामिवृक्षात्कृष्णउवाचह ॥ ८ ॥ राजन्त्यस्ताःशीतजलेहसन्त्यः
प्राहुरानताः ॥ ९ ॥ गोप्यऊचुः ॥ ॥ हेनन्दनन्दनमनोहरगोपरत्नगोपालवंशनवहंसमहार्तिहारिन् ॥ श्रीश्यामसुन्दरतवोदितमद्य
वाक्यंकुर्मःकथंविवसनाःकिलतेपिदास्यः ॥ १० ॥ गोपांगनावसनमुण्नवनीतहारीजातोव्रजेऽतिरसिकःकिलनिर्भयोसि ॥ वासांसिदेहि
नहिचेन्मथुराधिपायवक्ष्यामहेऽनयमतीवकृतंत्वयात्र ॥ ११ ॥ ॥ श्रीभगवानुवाच ॥ ॥ दास्योममैवयदिसुन्दरमन्दहासाइत्थंतुवैत्यकिल

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

चात्रकदम्बमूले ॥ नोचेत्समस्तवसनानिनयामिगेहांस्तस्मात्करिष्यथममैववचोऽविलंबात् ॥ १२ ॥ ॥ श्रीनारदउवाच ॥ तदा
तानिर्गताःसर्वाजलाद्गोप्योतिवेपिताः ॥ आनतायोनिमाच्छाद्यपाणिभ्यांशीतकर्शिताः ॥ १३ ॥ कृष्णदत्तानिवासांसिदधुःसर्वाव्रजांग
नाः ॥ मोहिताश्चस्थितस्तत्रकृष्णेलज्जायितेक्षणाः ॥ १४ ॥ ज्ञात्वातासामभिप्रायंपरमंप्रेमलक्षणम् ॥ आहमन्दस्मितःकृष्णःसमंता
द्वीक्ष्यतावचः ॥ १५ ॥ ॥ श्रीभगवानुवाच ॥ ॥ भवतीभिर्मार्गशीर्षेकृतंकात्यायनीव्रतम् ॥ मदर्थंतच्चसफलंभविष्यतिनसंशयः ॥
॥ १६ ॥ परश्वोऽहनिचाटव्यांकृष्णातीरेमनोहरे ॥ युष्याभिश्चकरिष्यामिरासंपूर्णमनोरथम् ॥ १७ ॥ इत्युक्त्वाथगतेकृष्णेपरिपूर्णत
मेहरौ ॥ प्राप्तानन्दामन्दहासागोप्यःसर्वागृहान्ययुः ॥ १८ ॥ ॥ इति श्रीमद्गर्गाचार्यसंहितायां श्रीमाधुर्यखण्डे नारदबहुलाश्वसंवादे
मैथिल्युपाख्यानंनामतृतीयोऽध्यायः ॥ ३ ॥ ॥ ॥ श्रीनारदउवाच ॥ ॥ कौशलानांगोपिकानांवर्णनंशृणुमैथिल ॥ सर्वपा
पहरम्पुण्यंश्रीकृष्णचरितामृतम् ॥ १ ॥ ॥ नवोपनन्दगेहेषुजातारामवराद्व्रजे ॥ परिणीतागोपजनैरत्नभूषणभूषिताः ॥ २ ॥ पूर्णचन्द्रपती
काशानवयौवनसंयुताः ॥ पद्मिन्योहंसगमनाःपद्मपत्रविलोचनाः ॥ ३ ॥ जारधर्मेणसुस्नेहंसुदृढंसर्वतोधिकम् ॥ चक्रुःकृष्णेनन्दसुतेक
मनीयेमहात्मनि ॥ ४ ॥ ताभिःसार्द्धंसदाहास्यंव्रजवीथीषुमाधवः ॥ स्मितैःपीतपटादानैःकर्षणैःसचकारह ॥ ५ ॥ दधिविक्रयार्थंया
न्त्यःकृष्णकृष्णेतिचाब्रुवन् ॥ कृष्णेहिप्रेमसंयुक्ताभ्रमंत्यःकुंजमडण्ले ॥ ६ ॥ खेवायौचाग्निजलयोर्मह्यांज्योतिर्दिशासुच ॥ द्रुमेषुजनवृ
न्देषुतासांकृष्णोहिलक्ष्यते ॥ ७ ॥ प्रेमलक्षणसंयुक्ताःश्रीकृष्णहृतमानसाः ॥ अष्टभिःसात्विकैर्भावैःसम्पन्नास्ताश्चयोषितः ॥ ८ ॥ प्रे
म्णापरमहंसानांपदवींसमुपागताः ॥ कृष्णानन्दाःप्रधावंत्योव्रजवीथिषुतानृप ॥ ९ ॥ जडाजडंनजानंत्योजडोन्मत्तापिशाचवत् ॥
अब्रुवन्त्योब्रुवंत्योवागतलज्जागतव्यथाः ॥ १० ॥ एवंकृतार्थतांप्राप्तास्तन्मयायाश्चगोपिकाः ॥ बलादाकृष्यकृष्णस्यचुचुंबुर्मुखपंकज
म् ॥ ११ ॥ तासांतपःकिंकथयामिराजन्पूर्णेपरेब्रह्मणिवासुदेवे ॥ याश्चक्रिरेप्रेमहृदिंद्रियाद्यैर्विसृज्यलोकव्यवहारमार्गम् ॥ १२ ॥
यारासरंगेविनिधायबाहुंकृष्णांसयोःप्रेमविभिन्नचित्ताः ॥ चक्रुर्वशेकृष्णमलंतपस्तद्वक्तुंनशक्तोवदनैःफणीन्द्रः ॥ १३ ॥ योगेनसांख्येन

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

शुभेनकर्मणान्यायादिवैशेषिकतत्त्ववित्तमैः ॥ यत्प्राप्यतेतच्चपदंविदेहराट्संप्राप्यतेकेवलभक्तिभावतः ॥ १४ ॥ भक्त्यैववश्योहरिरा
दिदेवःसदाप्रमाणंकिलचात्रगोप्यः ॥ सांख्यंचयोगंनकृतंकदापिप्रेम्णैवयस्यप्रकृतिंगताःस्युः ॥ १५ ॥ ॥ इति श्रीमद्गर्गाचार्यसंहिता
यांश्रीमाधुर्यखण्डेश्रीनारदबहुलाश्वसंवादेकौशलोपाख्यानंनामचतुर्थोऽध्यायः ॥ ४ ॥ ॥ ॥
॥ श्रीनारदउवाच ॥ ॥ अयोध्यावासिनीनांतुगोपीनांवर्णनंशृणु ॥ चतुष्पदार्थदंसाक्षात्कृष्णप्राप्तिकरम्परम् ॥ १ ॥ ॥ सिन्धुदेशेषुनगरीच
म्पकानाममैथिल ॥ बभूवतस्यांविमलोराजाधर्मपरायणः ॥ २ ॥ कुबेरइवकोशाढ्योमनस्वीमृगराडिव ॥ विष्णुभक्तः प्रशांतात्मा
प्राह्लादइवमूर्तिमान् ॥ ३ ॥ भार्याणांषट्सहस्राणिबभूवुस्तस्यभूपतेः ॥ रूपवत्यः कंजनेत्रावंध्यात्वंताः समागताः ॥ ४ ॥ अपत्यं
केनपुण्येनभूयान्मेत्रशुभंनृप ॥ एवंचिन्तयतस्तस्यबहवोवत्सरागताः ॥ ५ ॥ एकदायाज्ञवल्क्यस्तुमुनीन्द्रस्तमुपागतः ॥ तंनत्वा
भ्यर्च्यविधिवन्नृपस्तत्संमुखेस्थितः ॥ ६ ॥ चिंताकुलंनृपंवीक्ष्ययाज्ञवल्क्योमहामुनिः ॥ सर्वज्ञः सर्वविच्छांतः प्रत्युवाचनृपोत्तमम्
॥ ७ ॥ याज्ञवल्क्यउवाच ॥ ॥ राजन्कृशोसिकस्मात्त्वंकाचिंतातेहृदिस्थिता ॥ सप्तस्वंगेषुकुशलंदृश्यतेसांप्रतंतव ॥ ८ ॥ विम
लउवाच ॥ ॥ ब्रह्मंस्त्वंकिंनजानासितपसादिव्यचक्षुषा ॥ तथाप्यहंवादिष्यामिभवतोवाक्यगौरवात् ॥ ९ ॥ अनपत्येनदुःखेनव्याप्तो
ऽहंमुनिसत्तम ॥ किंकरोमितपोदानंवदयेनभवेत्प्रजा ॥ १० ॥ ॥ नारदउवाच ॥ इतिश्रुत्वायाज्ञवल्क्योध्यानस्तिमितलोचनः ॥
दीर्घंदध्यौमुनिश्रेष्ठोभूतंभव्यंविचिंतयन् ॥ ११ ॥ ॥ याज्ञवल्क्यउवाच ॥ ॥ अस्मिन्जन्मनिराजेन्द्रपुत्रोनैवचनैवच ॥ पुत्र्यस्त
वभविष्यंतिकोटिशोनृपसत्तम ॥ १२ ॥ राजोवाच ॥ पुत्रंविनापूर्वऋणान्नकोपिप्रमुच्यतेभूमितलेमुनीन्द्र ॥ सदाह्यपुत्रस्यगृहंवृथा
स्यात्परंत्विहामुत्रसुखंनकिंचित् ॥ १३ ॥ याज्ञवल्क्यउवाच ॥ ॥ माखेदंकुरुराजेन्द्रपुत्र्योदेयास्त्वयाखलु ॥ श्रीकृष्णायभविष्या
यपरंदायादिकैः सह ॥ १४ ॥ तेनैव कर्मणात्वंवैदेवर्षिपितॄणामृणात् ॥ विमुक्तोनृपशार्दूलपरंमोक्षमवाप्यसि ॥ १५ ॥ श्रीनारद
उवाच ॥ ॥ तदातिहर्षितो राजाश्रुत्वावाक्यंमहामुनेः ॥ पुनःपप्रच्छसंदेहंयाज्ञवल्क्यंमहामुनिम् ॥ १६ ॥ राजोवाच ॥ कस्मि

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

न्कुलेकुत्रदेशे भविष्यः श्रीहरिः स्वयम् ॥ कीदृग्रूपश्चकिंवर्णोवर्षैश्चकतिभिर्गतैः ॥ १७ ॥ याज्ञवल्क्यउवाच ॥ द्वापरस्ययुगस्या
स्यतवराज्यान्महाभुज ॥ अवशेषेवर्षशतेतथापंचदशेनृप ॥ १८ ॥ तस्मिन्वर्षेयदुकुलेमथुरायांयदोः पुरे ॥ भाद्रेबुधेकृष्णपक्षेधातृ
क्षेहर्षणेवृषे ॥ १९ ॥ ॥ बवेष्टम्यामर्द्धरात्रेनक्षत्रेशमहोदये ॥ अंधकारावृतेकालेदेवक्यांशौरिमन्दिरे ॥ २० ॥ भविष्यतिहरिः साक्षादर
ण्यामध्वरेऽग्निवत् ॥ श्रीवत्सांकोघनश्यामोवनमाल्यतिसुन्दरः॥२१॥पीतांबरःपद्मनेत्रोभविष्यतिचतुर्भुजः ॥ तस्मैदेयात्वयाकन्याआयुस्ते
स्तिनसंशयः ॥२२॥ इतिश्रीमद्गर्गाचार्यसंहितायांश्रीमाधुर्यखण्डेनारदबहुलाश्वसंवादेऽयोध्यापुरवासिन्युपाख्यानंनामपंचमोऽध्यायः ॥ ५ ॥
॥ नारदउवाच ॥ ॥ एवमुक्त्वागतेसाक्षाद्याज्ञवल्क्येमहामुनौ ॥ अतीवहर्षमापन्नोविमलश्चंपकापतिः ॥ १ ॥ अयोध्यापुरवासिन्यः
श्रीरामस्यवराङ्गयाः ॥ बभूवुस्तस्यभार्यासुताःसर्वाःकन्यकाःशुभाः ॥ २ ॥ विवाहयोग्यास्तादृष्ट्वाचिन्तयंश्चंपकापतिः ॥ याज्ञव
ल्क्यवचःस्मृत्वादूतमाहनृपेश्वरः ॥ ३ ॥ विमलउवाच ॥ ॥ मथुरांगच्छदूतत्वंगत्वाशौरिगृहंशुभम् ॥ दर्शनीयस्त्वयापुत्रोवसुदेव
स्यसुन्दरः ॥ ४ ॥ श्रीवत्सांकोघनश्यामोवनमालीचतुर्भुजः ॥ यदिस्यात्तर्हिदास्यामितस्मैसर्वास्तुकन्यकाः ॥ ५ ॥ नारदउवाच ॥
॥ इतिवाक्यंततःश्रुत्वादूतोसौमथुरांगतः ॥ पप्रच्छसर्वाभिप्रायंमाथुरांश्चमहाजनान् ॥ ६ ॥ तद्वाक्यंमाथुराःश्रुत्वाकंसभीताःसु
बुद्धयः ॥ रहसिप्राहुस्तंदूतंकर्णांतेमंदवाग्यथा ॥ ७ ॥ ॥ माथुराऊचुः ॥ ॥ वसुदेवस्ययेपुत्राः कंसेनबहवोहताः ॥ एकावशिष्टा
वरजाकन्यासापिदिवंगता ॥ ८ ॥ वसुदेवोस्तिचात्रैवह्यपुत्रोदीनमानसः ॥ इदंनकथनीयंहित्वयाकंसभयंपुरे ॥ ९ ॥ शौरिसन्तान
वार्तायोवक्तिचेन्मथुरापुरे ॥ तंदंडयतिकंसोसौशौर्यष्टमशिशोरिपुः ॥ १० ॥ नारदउवाच ॥ ॥ जनवाक्यंततः श्रुत्वादूतौवैचम्पका
पुरीम् ॥ गत्वाथकथयामासराज्ञेकारणमद्भुतम् ॥ ११ ॥ दूतउवाच ॥ ॥ मथुरायामस्तिशौरिरनपत्योऽतिदीनवत् ॥ तत्पुत्रास्तु
पुराजाताः कंसेननिहताः श्रुतम् ॥ १२ ॥ एकावशिष्टाकन्यापिखंगताकंसहस्ततः ॥ एवंश्रुत्वायदुपुरान्निर्गतोहंशनैः शनैः ॥ १३ ॥
चरन्वृंदावनेरम्येकालिन्दीनिकटेशुभे ॥ अकस्माल्लतिकावृन्देदृष्टः कश्चिच्छिशुर्मया ॥ १४ ॥ तल्लक्षणसमोराजन्गोगोपगणमध्यतः ॥

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

श्रीवत्सांकोघनश्यामोवनमाल्यतिसुन्दरः ॥ १५ ॥ द्विभुजोगोपसूनुश्चपरंत्वेतद्विलक्षणम् ॥ त्वयाचतुर्भुजश्चोक्तोवसुदेवात्मजोहरिः ॥ १६ ॥ किंकर्त्तव्यंवदनृपमुनिवाक्यंमृषानहि ॥ यत्रयत्रयथेच्छातेतत्रमांप्रेषयप्रभो ॥ १७ ॥ नारदउवाच ॥ ॥ इतिचिन्तयतस्तस्यविस्मितस्यनृपस्यच ॥ गजाह्वयात्सिन्धुदेशान्जेतुंभीष्मः समागतः ॥ १८ ॥ तम्पूज्यविमलोराजादत्वातस्मैबलिंबहु ॥ पप्रच्छसर्वाभिप्रायंभीष्मंधर्मभृतांवरम् ॥ १९ ॥ ॥ विमलउवाच ॥ ॥ याज्ञवल्क्येनपूर्वोक्तोमथुरायांहरिःस्वयम् ॥ वसुदेवस्यदवेक्यांभविष्यतिनसंशयः ॥ २० ॥ नजातोवसुदेवस्यसकाशेद्यहरिःपरः ॥ ऋषिवाक्यंमृषानस्यात्कस्मैदास्यामिकन्यकाः ॥ २१ ॥ महाभागवतःसाक्षात्त्वंपरावरवित्तमः ॥ जितेन्द्रियोबाल्यभावाद्धीरोधन्वीवसूत्तमः ॥ २२ ॥ एतद्वदमहाबुद्धेकिंकर्त्तव्यंमयात्रवै ॥ ॥ नारदउवाच ॥ ॥ विमलंप्राहगांगेयोमहाभागवतःकविः ॥ २३ ॥ दिव्यदृक्धर्मतत्वज्ञःश्रीकृष्णस्यप्रभाववित् ॥ २४ ॥ भीष्मउवाच ॥ ॥ हेराजन्गुप्तमाख्यानंवेदव्यासमुखाच्छ्रुतम् ॥ सर्वपापहरंपुण्यंशृणुहर्षविवर्द्धनम् ॥ २५ ॥ ॥ देवानांरक्षणार्थायदैत्यानांहिवधायच ॥ वसुदेवगृहेजातःपरिपूर्णतमोहरिः ॥ २६ ॥ अर्धरात्रेकंसभयान्नीत्वाशौरिश्चतंत्वरम् ॥ गत्वाचगोकुलेपुत्रंनिधायशयनेनृप ॥ ॥ २७ ॥ यशोदानन्दयोःपुत्रींमायांनीत्वापुरंययौ ॥ ववृधेगोकुलेकृष्णोगुप्तोज्ञातोनकैर्नृभिः ॥ २८ ॥ सोद्यैवंवृन्दकारण्येहरिर्गोपालवपधृक् ॥ एकादशसमास्तत्रगूढावासंकरिष्यति ॥ दैत्यंकंसंघातयित्वाप्रकटःसभविष्यति ॥ २९ ॥ अयोध्यापुरवासिन्यःश्रीरामस्यवराज्ञयाः ॥ ताःसर्वास्तवभार्यासुबभूवुःकन्यकाःशुभाः ॥ ३० ॥ गूढायदेवदेवायदेयाःकन्यास्त्वयाखलु ॥ नविलम्बःक्वचित्कार्योदेहःकालवशोह्ययम् ॥ ३१ ॥ इत्युक्त्वाथगतेभीष्मेसर्वज्ञेहस्तिनापुरम् ॥ दूतंस्वंप्रेषयामासविमलोनन्दसूनवे ॥ ३२ ॥ ॥ इति श्रीमद्गर्गाचार्यसंहितायांश्रीमाधुर्यखण्डेनारदबहुलाश्वसंवादेअयोध्यापुरवासिन्युपाख्यानंनामषष्ठोऽध्यायः ॥ ६ ॥ ॥ छ ॥ ॥ छ ॥ ॥ श्रीनारदउवाच ॥ ॥ अथदूतःसिन्धुदेशान्माथुरान्पुनरागतः ॥ चरन्वृंदावनेकृष्णातीरेकृष्णंददर्शह ॥ १ ॥ कृष्णंप्रणम्यरहसिकृतांजलिपुटःशनैः ॥ प्रदक्षिणीकृत्यदूतोविमलोक्तमुवाचसः ॥ २ ॥ ॥ दूतउवाच ॥ ॥ स्वयम्परंब्रह्मपरःपरेशःपरैरदृश्यःपीरपूर्णदे

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

वः ॥ यःपुण्यसंघैःसततंहिदूरेतस्मैनमःसज्जनगोचराय ॥ ३ ॥ गोविप्रदेवश्रुतिसाधुधर्मरक्षार्थमद्यैवयदोःकुलेजः ॥ जातोसिकंसादिव
धाययोसौतस्मैनमोनंतगुणार्णवाय ॥ ४ ॥ अहोपरंभाग्यमलंव्रजौकसांधन्यंकुलंनन्दपरस्यतेपितुः ॥ धन्योव्रजोधन्यमरण्यमेतद्यत्रैवसा
क्षात्प्रकटःपरोहरिः ॥ ५ ॥ यद्राधिकासुन्दरकण्ठरत्नंयद्गोपिकाजीवनमूलरूपम् ॥ तदेवमन्नेत्रपथिप्रजातंकिंवर्णयेभाग्यमतःस्वकीय
म् ॥ ६ ॥ गुप्तोव्रजेगोपमिषेणचासिकस्तूरिकामोदइवप्रसिद्धः ॥ यशश्चतेनिर्मलमाशुशुक्लीकरोतिसर्वत्रगतंत्रिलोकीम् ॥ ७ ॥ जाना
सिसर्वजनचैत्यभावंक्षेत्रज्ञआत्माकृतिवृन्दसाक्षी ॥ तथापिवक्ष्येनृपवाक्यमुक्तंपरंरहस्यंरहसिस्वधर्मम् ॥ ८ ॥ यासिन्धुदेशेषुपुरीप्रसिद्धा
श्रीचम्पकानामशुभायथैन्द्री ॥ तत्पालकोसौविमलोयथेन्द्रस्त्वत्पादपद्मेकृतचित्तवृत्तिः ॥ ९ ॥ सदाकृतंयज्ञशतंत्वदर्थंदानंतपोब्राह्म
णसेवनञ्च ॥ तीर्थंजपंयेनसुसाधनेनतस्मैपरंदर्शनमेवदेहि ॥ १० ॥ तत्कन्यकाःपद्मविशालनेत्राःपूर्णंपतित्वांमृगयंत्यआरात् ॥ सदा
त्वदर्थंनियमव्रतस्थास्त्वत्पादसेवाविमलीकृतांगाः ॥ ११ ॥ गृहाणतासांव्रजदेवपाणीन्दत्वापरंदर्शनमद्भुतंस्वम् ॥ गच्छाशुसिन्धून्
विशदीकुरुत्वंविमृश्यकर्तव्यमिदंत्वयाहि ॥ १२ ॥ ॥ नारदउवाच ॥ ॥ दूतवाक्यंचतच्छ्रुत्वाप्रसन्नोभगवान्हरिः ॥ क्षणमात्रेणग
तवान्सदूतश्चंपकांपुरीम् ॥ १३ ॥ विमलस्यमहायज्ञेवेदध्वनिसमाकुले ॥ सदूतःकृष्णआकाशात्सहसाऽवततारह ॥ १४ ॥ श्रीव
त्सांकंघनश्यामंसुन्दरंवनमालिनम् ॥ पीतांबरंपद्मनेत्रंयज्ञवाटागतंहरिम् ॥ १५ ॥ तन्दृष्ट्वासहसोत्थायविमलःप्रेमविह्वलः ॥ पपातचर
णोपांतेरोमांचीसन्कृतांजलिः ॥ १६ ॥ संस्थाप्यपीठकेदिव्येरत्नहेमखचित्पदे ॥ स्तुत्वासंपूज्यविधिवद्राजातत्संमुखेस्थितः ॥ १७ ॥
गवाक्षेभ्यःप्रपश्यन्तीःसुन्दरीर्वीक्ष्यमाधवः ॥ उवाचविमलंकृष्णोमेघगंभीरयागिरा ॥ १८ ॥ ॥ श्रीभगवानुवाच ॥ ॥ महामतेवरंब्रू
हियत्तेमनसिवर्त्तते ॥ याज्ञवल्क्यस्यवचसाजातंमद्दर्शनंतव ॥ १९ ॥ ॥ विमलउवाच ॥ ॥ मनोमेभ्रमरीभूतंसदात्वत्पादपङ्कजे ॥
वासंकुर्याद्देवदेवनान्येच्छामेकदाचन ॥ २० ॥ ॥ श्रीनारदउवाच ॥ ॥ इत्युक्त्वाविमलोराजासर्वंकोशधनंमहत् ॥ द्विपवाजिरथैःसार्धं
चक्रआत्मनिवेदनम् ॥ २१ ॥ समर्प्यविधिनासर्वाःकन्यकाहरयेनृप ॥ नमश्चकारकृष्णायविमलोभक्तवत्सलः ॥ २२ ॥ तदाजयज

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

यारावोबभूवजनमण्डले ॥ ववृषुःपुष्पवर्षाणिदेवतागगनस्थिताः ॥ २३ ॥ तदैवकृष्णसारूप्यंप्राप्तोनंगस्फुरद्द्युतिः ॥ शतसूर्यप्रती
काशोद्योतयन्मंडलंदिशाम् ॥ २४ ॥ वैनतेयंसमारुह्यनत्वाश्रीगरुडध्वजम् ॥ सभार्यःपश्यतांनृणांवैकुण्ठंविमलोययौ ॥ २५ ॥ द
त्वामुक्तिंनृपतयेश्रीकृष्णोभगवान्स्वयम् ॥ तत्सुताःसुन्दरीर्नीत्वाव्रजमण्डलमाययौ ॥ २६ ॥ तत्रकामवनेरम्येदिव्यमन्दिरसंयुते ॥ क्री
डन्त्यःकन्दुकैःसर्वास्तस्थुःकृष्णप्रियाःशुभाः ॥ २७ ॥ यावतीश्चप्रियामुख्यास्तावद्रूपधरोहरिः ॥ रराजरासेव्रजराड्रंजयंस्तन्मनःप्र
भुः ॥ २८ ॥ रासेविमलपुत्रीणामानन्दजलबिन्दुभिः ॥ च्युतैर्विमलकुण्डोऽभूत्तीर्थानांतीर्थमुत्तमम् ॥ २९ ॥ दृष्ट्वापीत्वाचतंस्ना
त्वापूजयित्वानृपेश्वर ॥ छित्त्वामेरुसमंपापंगोलोकंयातिमानवः ॥ ३० ॥ अयोध्यावासिनीनान्तुकथांयःशृणुयान्नरः ॥ सव्रजेद्धामपरमंगो
लोकंयोगिदुर्लभम् ॥ ३१ ॥ इतिं श्रीमद्गर्गाचार्यसंहितायां श्रीमाधु० ना०बहु०सं० अयोध्यापुरवासिन्युपाख्यानंनामसप्तमोऽध्यायः॥ ७ ॥
॥ श्रीनारदउवाच ॥ ॥ गोपीनांयज्ञसीतानामाख्यानंशृणुमैथिल ॥ सर्वपापहरम्पुण्यंकामदंमंगलायनम् ॥ १ ॥ उशीनरोनामदेशोद
क्षिणस्यांदिशिस्थितः ॥ एकदायत्रपर्जन्योनववर्षसमादश ॥ २ ॥ धनवंतस्तत्रगोपाअनावृष्टिभयातुराः ॥ सकुटुम्बागोधनैश्चव्रजम
ण्डलमाययुः ॥ ३ ॥ पुण्येवृन्दावनेरम्येकालिन्दीनिकटेशुभे ॥ नन्दराजसहायेनवासंतेचक्रिरेनृप ॥ ४ ॥ तेषांगृहेषुसंजातायज्ञसीता
श्चगोपिकाः ॥ श्रीरामस्यवराद्दिव्यादिव्ययौवनभूषिताः ॥ ५ ॥ श्रीकृष्णंसुन्दरंदृष्ट्वामोहितास्तानृपेश्वर ॥ व्रतंकृष्णप्रसादार्थंप्रष्टुंराधां
समाययुः ॥ ६ ॥ ॥ गोप्यऊचुः ॥ ॥ वृषभानुसुतेदिव्येहेराधेकंजलोचने ॥ श्रीकृष्णस्यप्रसादार्थंवदकिंचिद्व्रतंशुभम् ॥ ७ ॥ तववश्
श्योनन्दसूनुर्देवैरपिसुदुर्गमः ॥ त्वंजगन्मोहिनीराधेसर्वशास्त्रार्थपारगा ॥ ८ ॥ श्रीराधोवाच ॥ श्रीकृष्णस्यप्रसादार्थंकुरुतैकादशीव्रतम् ॥
तेनवश्योहरिःसाक्षाद्भविष्यतिनसंशयः ॥ ९ ॥ गोप्यऊचुः ॥ वत्सरस्यैकादशीनांनामानिवदराधिके ॥ मासेमासेव्रतंतस्याःकर्तव्यंकेन
भावतः ॥ १० ॥ ॥ राधोवाच ॥ ॥ मार्गशीर्षेकृष्णपक्षेउत्पन्नाविष्णुदेहतः ॥ मुरासुरवधार्थायतिथिरेकादशीवरा ॥ ११ ॥ मासेमा
सेपृथक्भूतासैवसर्वव्रतोत्तमा ॥ तस्याःषड्विंशतिंनाम्नांवक्ष्यामिहितकाम्यया ॥ १२ ॥ उत्पत्तिश्चतथामोक्षासफलाचततःपरम् ॥ पुत्रदा

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

षट्तिलाचैवजयाचविजयातथा ॥ १३ ॥ आमलकीततःपश्चान्नाम्नावैपापमोचनी ॥ कामदाचततःपश्चात्कथितावैवरूथिनी ॥ १४ ॥
मोहिनीचापराप्रोक्तानिर्जलाकथिताततः ॥ योगिनीदेवशयनीकामिकाचततःपरम् ॥ १५ ॥ पवित्राचाप्यजापद्माचेंदिराचततःपरम् ॥
पाशांकुशारमाचैवततःपश्चात्प्रबोधिनी ॥ १६ ॥ सर्वसंपत्प्रदाचैवद्वेप्रोक्तेमलमासजे ॥ एवंषड्विंशतिंनाम्नामेकादश्याःपठेच्चयः ॥
॥ १७ ॥ संवत्सरद्वादशीनांफलमाप्नोतिसोपिहि ॥ एकादश्याश्चनियमंशृणुताथव्रजांगनाः ॥ १८ ॥ भूमिशायीदशम्यांतुचैकभुक्तो
जितेन्द्रियः ॥ एकवारंजलंपीत्वाधौतवस्त्रोतिनिर्मलः ॥ ब्राह्मेमुहूर्तउत्थायचैकादश्यांहरिंनतः ॥ १९ ॥ अधमंकूपिकास्नानंवाप्यां
स्नानंतुमध्यमम् ॥ तडागेचोत्तमंस्नानंनद्याःस्नानंततःपरम् ॥ २० ॥ एवंस्नात्वानरवरःक्रोधलोभविवर्जितः ॥ नालापेत्तद्दिनेनीचांस्तथा
पाखण्डिनोनरान् ॥ २१ ॥ मिथ्यावादरतांश्चैवतथाब्राह्मणनिन्दकान् ॥ अन्यांश्चैवदुराचारानगम्यागमनेरतान् ॥ २२ ॥ परद्रव्यापहारांश्च
परदाराभिगामिनः ॥ दुर्वृत्तान्भिन्नमर्यादान्नालपेत्सव्रतीनरः ॥ २३ ॥ केशवंपूजयित्वातुनैवेद्यंतत्रकारयेत् ॥ दीपंदद्याद्गृहेतत्रभक्ति
युक्तेनचेतसा ॥ २४ ॥ कथांश्रुत्वाब्राह्मणेभ्योदद्यात्सद्दक्षिणांपुनः ॥ रात्रौजागरणंकुर्याद्गायन्कृष्णपदानिच ॥ २५ ॥ कांस्यंमांसंमसूरांश्च
कोद्रवंचणकंतथा ॥ शाकंमधुपरान्नंचपुनर्भोजनमैथुने ॥ २६ ॥ विष्णुव्रतेचकर्तव्येदशम्यांदशवर्जयेत् ॥ द्यूतंक्रीडांचनिद्रांचताम्बूलंदन्त
धावनम् ॥ २७ ॥ परापवादंपैशुन्यंस्तेयंहिंसांतथारतिं ॥ क्रोधाढ्यंह्यनृतंवाक्यमेकादश्यांविवर्जयेत् ॥ २८ ॥ कांस्यंमांसंसुरांक्षौद्रंतैलंवित
थभोजनम् ॥ व्यायामंचप्रवासंचपुनर्भोजनमैथुने॥२९॥पिष्टापिष्टमसूरांश्चद्वादश्यांपरिवर्जयेत्॥अनेनविधिनाकुर्याद्द्वादशीव्रतमुत्तमम्॥३०॥
॥ गोप्यऊचः ॥ ॥ एकादशीव्रतस्यास्यकालंवदमहामते ॥ किंफलंवदतस्यास्तुमाहात्म्यंवदतत्वतः ॥ ३१ ॥ ॥ श्रीराधोवाच ॥
दशमीपंचपंचाशद्घटिकाचेत्प्रदृश्यते ॥ तर्हिचैकादशीत्याज्याद्वादशींसमुपोषयेत् ॥ ३२ ॥ दशमीपलमात्रेणत्याज्याचैकादशीतिथिः ॥
मदिराबिन्दुपातेनत्याज्योगंगाघटोयथा ॥ ३३ ॥ एकादशीयदावृद्धिर्द्वादशीवायदागता ॥ तदापराह्णुपोष्यास्यात्पूर्वावैद्वादशीव्रते
॥ ३४ ॥ एकादशीव्रतस्यास्यफलंवक्ष्येव्रजांगनाः ॥ यस्यश्रवणमात्रेणवाजपेयफलंलभेत् ॥ ३५ ॥ अष्टाशीतिसहस्राणिद्विजान्भो

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

जयतेतुयः ॥ तत्कृतंफलमाप्नोतिद्वादशीव्रतकृन्नरः ॥ ३६ ॥ ससागरवनोपेतांयोददातिवसुन्धराम् ॥ तत्सहस्रगुणंपुण्यमेकादश्यामहा
व्रते ॥ ३७ ॥ येसंसारार्णवेमग्नाःपापपंकसमाकुले ॥ तेषामुद्धरणार्थायद्वादशीव्रतमुत्तमम् ॥ ३८ ॥ रात्रौजागरणंकृत्वैकादशीव्रतकृन्न
रः ॥ नपश्यतियमंरौद्रंयुक्तःपापशतैरपि ॥ ३९ ॥ पूजयेद्योहरिंभक्त्याद्वादश्यांतुलसीदलैः ॥ लिप्यतेनसपापेनपद्मपत्राभिवांभसा ॥
॥ ४० ॥ अश्वमेधसहस्राणिराजसूयशतानिच ॥ एकादश्युपवासस्यकलांनार्हतिषोडशीम् ॥ ४१ ॥ दशवैमातृकेपक्षेतथावैदशपैतृ
के ॥ प्रियायादशपक्षेतुपुरुषानुद्धरेन्नरः ॥ ४२ ॥ यथाशुक्लातथाकृष्णाद्वयोश्चसदृशंफलम् ॥ धेनुःश्वेतातथाकृष्णाउभयोःसदृशंपयः ॥
॥ ४३ ॥ मेरुमन्दरमात्राणिपापानिशतजन्मसु ॥ एकाचैकादशीगोप्योदहतेतूलराशिवत् ॥ ४४ ॥ विधिवद्विधिहीनंवाद्वादश्यांदानमे
वच ॥ स्वल्पंवासुकृतंगोप्योमेरुतुल्यंभवेच्चतत् ॥ ४५ ॥ एकादशीदिनेविष्णोःशृणुतेयोहरेःकथाम् ॥ सप्तद्वीपवतीदानेतत्फलंलभतेच
सः ॥ ४६ ॥ शंखोद्धारेनरःस्नात्वादृष्ट्वादेवंगदाधरम् ॥ एकादश्युपवासस्यकलांनार्हतिषोडशीम् ॥ ४७ ॥ प्रभासेचकुरुक्षेत्रेकेदारेब
द्रिकाश्रमे ॥ काश्यांचशूकरक्षेत्रेग्रहणेचन्द्रसूर्ययोः ॥ ४८ ॥ संक्रांतीनांचतुर्लक्षेदानंदत्तंचयन्नरैः ॥ एकादश्युपवासस्यकलांनार्हति
षोडशीम् ॥ ४९ ॥ नागानांचयथाशेषःपक्षिणांगरुडोयथा ॥ देवानांचयथाविष्णुर्वर्णानांब्राह्मणोयथा ॥ ५० ॥ वृक्षाणांचयथाश्वत्थः
पत्राणांतुलसीयथा ॥ व्रतानांचतथागोप्योवराचैकादशीतिथिः ॥ ५१ ॥ दशवर्षसहस्राणितपस्तप्यतियोनरः ॥ तत्तुल्यंफलमाप्नोति
द्वादशीव्रतकृन्नरः ॥ ५२ ॥ इत्थमेकादशीनांचफलमुक्तंव्रजांगनाः ॥ कुरुताशुव्रतंयूयंकिंभूयःश्रोतुमिच्छथ ॥ ५३ ॥ इति श्रीमद्गर्गा
चार्यसंहितायांश्रीमाधुर्यखण्डेश्रीनारदबहुलाश्वसंवादेयज्ञसीतोपाख्यानेएकादशीमाहात्म्यंनामाष्टमोऽध्यायः ॥ ८ ॥ ॥ छ ॥
॥ गोप्यऊचुः ॥ ॥ वृषभानुसुतेसुभ्रूःसर्वशास्त्रार्थपारगे ॥ विडंबयंतीत्वंवाचावाचंवाचस्पतेर्मुनेः ॥ १ ॥ एकादशीव्रतंराधेकेनकेनपु
राकृतम् ॥ तद्ब्रूहिनोविशेषेणत्वंसाक्षाज्ज्ञानशेवधिः ॥ २ ॥ ॥ श्रीराधोवाच ॥ ॥ आदौदेवैःकृतंगोप्योवरमेकादशीव्रतम् ॥ भ्रष्टरा
ज्यस्यलाभार्थंदैत्यानांनाशनायच ॥ ३ ॥ वैशंतेनपुराराज्ञाकृतमेकादशीव्रतम् ॥ स्वपितुस्तारणार्थाययमलोकगतस्यच ॥ ४ ॥ अक

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

स्माल्लुंपकेनापिज्ञातित्यक्तेनपापिना ॥ एकादशीकृतायेनराज्यंलेभेसलुंपकः ॥ ५ ॥ भद्रावत्यांकेतुमताकृतमेकादशीव्रतम् ॥ पुत्र
हीनेनसद्वाक्यात्पुत्रंलेभेसमानवः ॥ ६ ॥ ब्राह्मण्यैदेवपत्नीभिर्दत्तमेकादशीव्रतम् ॥ तेनलेभेस्वर्गसौख्यंधनधान्यंचमानुषी ॥ ७ ॥ पु
ष्पदंतीमाल्यवंतौशक्रशापात्पिशाचताम् ॥ प्राप्तौकृतंव्रतंताभ्यांपुनर्गन्धर्वतांगतौ ॥ ८ ॥ पुराश्रीरामचन्द्रेणकृतमेकादशीव्रतम् ॥ स
मुद्रेसेतुबंधार्थंरावणस्यवधायच ॥ ९ ॥ लयांतेचसमुत्पन्नेधातृवृक्षतलेसुराः ॥ एकादशीव्रतंचक्रुःसर्वकल्याणहेतवे ॥ १० ॥ व्रतंचका
रमेधावीद्वादश्याःपितृवाक्यतः ॥ अप्सरःस्पर्शदोषेणमुक्तोभून्निर्मलद्युतिः ॥ ११ ॥ गंधर्वोललितःपत्न्यागतःशापात्सरक्षताम् ॥ एका
दशीव्रतेनापिपुनर्गंधर्वतांगतः ॥ १२ ॥ एकादशीव्रतेनापिमांधातास्वर्गतिंगतः ॥ सगरश्चककुत्स्थश्चमुचुकुन्दोमहामतिः ॥ १३ ॥
धुंधुमारादयश्चान्येराजानोबहवस्तथा ॥ ब्रह्मकपालनिर्मुक्तोबभूवभगवान्भवः ॥ १४ ॥ धृष्टबुद्धिर्वैश्यपुत्रोज्ञातित्यक्तोमहाखलः ॥
एकादशीव्रतंकृत्वावैकुण्ठंसजगामह ॥ १५ ॥ राज्ञारुक्मांगदेनापिकृतमेकादशीव्रतम् ॥ तेनभूमण्डलंभुक्त्वावैकुंठंसपुराययौ ॥
॥ १६ ॥ अबरीषेणराज्ञापिकृतमेकादशीव्रतम् ॥ नास्पृशद्ब्रह्मशापोपियोनप्रतिहतःक्वचित् ॥ १७ ॥ हेममालीनामयक्षःकुष्ठीध
नदशापतः ॥ एकादशीव्रतंकृत्वाचन्द्रतुल्योबभूवह ॥ १८ ॥ महीजितानृपेणापिकृतमेकादशीव्रतम् ॥ तेनपुत्रंशुभंलब्ध्वावैकुं
ठंसजगामह ॥ १९ ॥ हरिश्चन्द्रेणराज्ञापिकृतमेकादशीव्रतम् ॥ तेनलब्ध्वामहीराज्यंवैकुण्ठंसपुराययौ ॥ २० ॥ श्रीशोभनोनामपु
राकृतेयुगेजामातृकोभून्मुचुकुन्दभूभृतः ॥ एकादशींयःसमुपोष्यभारतेप्राप्तःसदावैकिलमंदराचले ॥ २१ ॥ अद्यापिराज्यंकुरुते
कुबेरवद्राज्ञयायुतोसौकिलचन्द्रभागया ॥ एकादशींसर्वतिथीश्वरींपरांजानीथगोप्योनहितत्समाऽन्या ॥ २२ ॥ श्रीनारदउवाच ॥ ॥
इतिराधामुखाच्छ्रुत्वायज्ञसीताश्चगोपिकाः ॥ एकादशीव्रतंचक्रुर्विधिवत्कृष्णलालसाः ॥ २३ ॥ एकादशीदिनेनापिप्रसन्नःश्रीहरिः
स्वयम् ॥ मार्गशीर्षेपूर्णिमायांरासंताभिश्चकारह ॥ २४ ॥ ॥ इतिश्रीमद्गर्गाचार्यसंहितायांश्रीमाधुर्यखंडेनारदबहुलाश्वसंवादेयज्ञ
सीतोपाख्यानेएकादशीमाहात्म्यवर्णनंनामनवमोऽध्यायः ॥ ९ ॥ ॥ छ ॥ ॥ छ ॥ ॥ छ ॥

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

॥ श्रीनारदउवाच ॥ ॥ पुलिंदकानांगोपीनांकरिष्येवर्णनंह्यतः ॥ सर्वपापहरंपुण्यमद्भुतंभक्तिवर्द्धनम् ॥ १ ॥ पुलिंदाउद्भटाःकेचि
द्विन्ध्याद्रिवनवासिनः ॥ विलुम्पन्तोराजवसुदीनानांनकदाचन ॥ २ ॥ कुपितस्तेषुबलवान्विन्ध्यदेशाधिपोबली ॥ अक्षौहिणीभ्यांतान्स
र्वान्पुलिंदान्सरुरोधह ॥ ३ ॥ युयुधुस्तेपिखड्गैश्चकुन्तैःशूलैःपरश्वधैः ॥ शक्त्यर्ष्टिभिर्भुशुंडीभिःशरैःकतिदिनानिच ॥ ४ ॥ पत्रंते
प्रेषयामासुःकंसाययदुभूभृते ॥ कंसप्रणोदितोदैत्यःप्रलम्बोबलवांस्तदा ॥ ५ ॥ योजनद्वयमुच्चांगंकालमेघसमद्युतिम् ॥ किरीटकुण्ड
लधरंसर्पहारविभूषितम् ॥ ६ ॥ पादयोःशृंखलायुक्तंगदापाणिंकृतांतवत् ॥ ललज्जिह्वंघोररूपंपातयन्तंगिरीन्द्रुमान् ॥ ७ ॥ कम्प
यंतंभुवंवेगात्प्रलंबंयुद्धदुर्मदम् ॥ दृष्ट्वाप्रधर्षितोराजाससैन्योरणमण्डलम् ॥ ८ ॥ त्यक्त्वादुद्रावसहसासिंहंवीक्ष्यगजोयथा ॥ प्रलम्ब
स्तान्समानीयमथुरामाययौपुनः ॥ ९ ॥ पुलिन्दास्तेपिकंसस्यभृत्यत्वंसमुपागताः ॥ सकुटुम्बाःकामगिरौवासंचक्रुर्नृपेश्वर ॥ १० ॥
तेषांगृहेषुसंजाताःश्रीरामस्यवरात्परात् ॥ पुलिंद्यःकन्यकादिव्यारूपिण्यःश्रीरिवार्चिताः ॥ ११ ॥ तद्दर्शनस्मररुजःपुलिंद्यःप्रेमविह्व
लाः ॥ श्रीमत्पादरजोधृत्वाध्यायंत्यस्तमहर्निशम् ॥ १२ ॥ ताश्चापिरासेसंप्राप्ताःश्रीकृष्णंपरमेश्वरम् ॥ परिपूर्णतमंसाक्षाद्गोलोका
धिपतिंप्रभुम् ॥ १३ ॥ श्रीकृष्णचरणांभोजरजोदेवैःसुदुर्लभम् ॥ अहोभाग्यंपुलिंदीनांतासांप्राप्तंविशेषतः ॥ १४ ॥ यःपारमेष्ठ्यम
खिलंनमहेन्द्रधिष्ण्यंनोसार्वभौममनिशंनरसाधिपत्यम् ॥ नोयोगसिद्धिमभितोनपुनर्भवंवावांच्छत्यलंपरमपादरजःसुभक्तः ॥ १५ ॥ नि
ष्किंचनाःस्वकृतकर्मफलैर्विरागायत्तत्पदंहरिजनामुनयोमहान्तः ॥ भक्ताजुषंतिहरिपादरजःप्रसक्ताअन्येविदंतिनसुखंकिलनैरपेक्ष्यम् ॥
॥ १६ ॥ ॥ इतिश्रीमद्गर्गसंहितायांश्रीमाधुर्यखण्डे नारदबहुलाश्वसंवादेपुलिंदकोपाख्यानंनामदशमोऽध्यायः ॥ १० ॥ ॥ छ ॥
॥ नारदउवाच ॥ ॥ अन्यासांचैवगोपीनांवर्णनंशृणुमैथिल ॥ सर्वपापहरंपुण्यंहरिभक्तिविवर्द्धनम् ॥ १ ॥ नीतिविन्मार्गदःशुक्लःपतङ्गो
दिव्यवाहनः ॥ गोपेष्टश्चव्रजेराजभ्राताःषड्वृषभानवः ॥ २ ॥ तेषांगृहेषुसंजातालक्ष्मीपतिवरात्प्रजाः ॥ रमावैकुण्ठवासिन्यःश्रीसख्यो
पिसमुद्रजाः ॥ ३ ॥ ऊर्ध्ववैकुण्ठवासिन्यस्तदाजनपदाश्रिताः ॥ श्रीलोकाचलवासिन्यःश्रीसख्योपिसमुद्रजाः ॥ ४ ॥ चिन्तयन्त्यःस

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

दाश्रीमद्गोविन्दचरणांबुजम् ॥ श्रीकृष्णस्यप्रसादार्थंताभिर्माघव्रतंकृतम् ॥ ५ ॥ माघस्यशुक्लपञ्चम्यांवसन्तादौहरिःस्वयम् ॥ तासां
प्रेमपरीक्षार्थंकृष्णोवैतद्गृहान्गतः ॥ ६ ॥ व्याघ्रचर्मांबरंबिभ्रज्जटामुकुटमण्डितः ॥ विभूतिधूसरोवेणुंवादयन्मोहयञ्जगत् ॥ ७ ॥ ता
सांवीथीषुसंप्राप्तंवीक्ष्यगोप्योपिसर्वतः ॥ आययुर्दर्शनंकर्तुंमोहिताःप्रेमविह्वलाः ॥ ८ ॥ अतीवसुन्दरन्दृष्ट्वायोगिनङ्गोपकन्यकाः ॥ ऊ
चुःपरस्परंसर्वाःप्रेमानन्दसमाकुलाः ॥ ९ ॥ ॥ गोप्यऊचुः ॥ ॥ कोयंशिशुर्नन्दसुताकृतिर्वाकस्यापिपुत्रोधनिनोनृपस्य ॥ नारीकुवा
ग्बाणविभिन्नमर्माजातोविरक्तोगतकृत्यकर्मा ॥ १० ॥ अतीवरम्यःसुकुमारदेहोमनोजवद्विश्वमनोहरोयम् ॥ अहोकथंजीवतिचास्यमा
तापिताचभार्याभगिनीविनैनम् ॥ ११ ॥ एवन्ताःसर्वतोयूथीभूत्वासर्वाव्रजांगनाः ॥ पप्रच्छुस्तंयोगिवरंविस्मिताःप्रेमविह्वलाः ॥ १२ ॥
गोप्यऊचुः ॥ ॥ कस्त्वंयोगिन्नामकिन्तेकुत्रवासस्तुतेमुने ॥ कावृत्तिस्तवकासिद्धिर्वदनोवदतांवर ॥ १३ ॥ ॥ सिद्धउवाच ॥
योगेश्वरोहंमेवासःसदामानसरोवरे ॥ नाम्नास्वयंप्रकाशोऽहंनिरन्नःस्वबलात्सदा ॥ १४ ॥ सार्थेपरमहंसानांयाम्यहंहेव्रजांगनाः ॥ भू
तंभव्यंवर्तमानंवेद्म्यहंदिव्यदर्शनः ॥ १५ ॥ उच्चाटनंमारणञ्चमोहनंस्तंभनंतथा ॥ जानामिमंत्रविद्याभिर्वशीकरणमेवच ॥ १६ ॥
॥ गोप्यऊचुः ॥ ॥ यदिजानासियोगिंस्त्वंवार्ताकालत्रयोद्भवाम् ॥ किंवर्ततेनोमनसिवदतर्हिमहामते ॥ १७ ॥ ॥ सिद्धउवाच ॥
॥ भवतीनांचकर्णांतेकथनीयमिदंवचः ॥ युष्माकमाज्ञयावक्ष्येसर्वेषांशृण्वतामिह ॥ १८ ॥ ॥ गोप्यऊचुः ॥ ॥ सत्यंयोगेश्वरोसि
त्वंत्रिकालज्ञोनसंशयः ॥ वशीकरणमंत्रेणसद्यःपठनमात्रतः ॥ १९ ॥ यदिसोत्रैवचायातिचिन्तितोयोस्तिवैमुने ॥ तदामन्यामहेत्वांवैमंत्रि
णांप्रवरंपरम् ॥ २० ॥ ॥ सिद्धउवाच ॥ ॥ दुर्लभोदुर्घटोभावोयुष्माभिर्गदितःस्त्रियः ॥ तथाप्यहंकरिष्यामिवाक्यंनचलतेसताम् ॥
॥ २१ ॥ निमीलयतनेत्राणिमाशोचंकुरुतस्त्रियः ॥ भविष्यतिनसंदेहोयुष्माकंकार्यमेवच ॥ २२ ॥ ॥ नारदउवाच ॥ ॥ तथेतिमी
लिताक्षीषुगोपीषुभगवान्हरिः ॥ विहायतद्योगिरूपंबभौश्रीनन्दनन्दनः ॥ २३ ॥ नेत्राण्युन्मील्यददृशुःसानन्दंनन्दनन्दनम् ॥ विस्मिता
स्तत्प्रभावज्ञाहर्षितामोहमागताः ॥ २४ ॥ माघमासेमहारासेपुण्येवृन्दावनेवने ॥ ताभिःसार्द्धंहरीरेमेसुरीभिःसुरराडिव ॥ २५ ॥

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

॥ इति श्रीमद्गर्गाचार्यसंहितयां श्रीमाधुर्यखण्डे नारदबहुलाश्वसंवादे रमावैकुण्ठश्वेतद्वीपोर्ध्ववैकुण्ठाजितपदश्रीलोकाचलवासिनीश्री सखीनामुपाख्यानंनामएकादशोऽध्यायः ॥ ११ ॥ ॥ श्रीनारदउवाच ॥ ॥ इदंमयातेकथितंगोपीनांचरितंशुभम् ॥ अन्यासां चैवगोपीनांवर्णनंशृणुमैथिल ॥ १ ॥ वीतिहोत्रोग्निभुक्सांबःश्रीकरोगोपतिःश्रुतः ॥ व्रजेशःपावनःशांतउपनन्दाव्रजेभवाः ॥ २ ॥ धनवं तोरूपवंतःपुत्रवंतोबहुश्रुताः ॥ शीलादिगुणसंपन्नाःसर्वेदानपरायणाः ॥ ३ ॥ तोषांगृहेषुसंजाताःकन्यकादेववाक्यतः ॥ काश्चिद्दि व्याअदिव्याश्चतथात्रिगुणवृत्तयः ॥ ४ ॥ भूमिगोप्यश्चसंजाताःपुण्यैर्नानाविधैःकृतैः ॥ राधिकासहचर्यस्ताःसख्योऽभूवन्विदेहराट् ॥ ॥ ५ ॥ एकदामानिनींराधांताःसर्वाव्रजगोपिकाः ॥ ऊचुर्वीक्ष्यहरिंप्राप्तंहोलिकायामहोत्सवे ॥ ६ ॥ ॥ गोप्यऊचुः ॥ ॥ रंभोरुच न्द्रवदनेमधुमानिनीशेराधेवचःसुललितंललनेशृणुत्वम् ॥ श्रीहोलिकोत्सवविहारमलंविधातुमायातितेपुरवनेव्रजभूषणोयम् ॥ ७ ॥ श्री यौवनोन्मदविघूर्णितलोचनोसौनीलालकालिकलितांसकपोलगोलः ॥ सत्पीतकंचुकघनांतमशेषमारादाचालयन्ध्वनिमतास्वपदारुणे न ॥ ८ ॥ बालार्कमौलिविमलांगदहारमुद्यद्विद्युत्क्षिपन्मकरकुण्डलमादधानः ॥ पीतांबरेणजयतिद्युतिमण्डलोसौभूमण्डलेचसधनुष्कघ नोदिविस्थः ॥ ९ ॥ आबीरकुंकुमरसैश्चविलिप्तदेहोहस्तागृहीतनवसेचनयंत्रआरात् ॥ प्रेक्षंस्तवाशुसखिवाटमतीवराधेत्वद्रासरंगरसके लिरतःस्थितःसः ॥ १० ॥ निर्गच्छफाल्गुनमिषेणविहायमानंदातव्यमद्यचयशःकिलहोलिकायै ॥ कर्तव्यमाशुनिजमन्दिररंगवारिपा टीरपंकमकरन्दचयंचतूर्णम् ॥ ११ ॥ उत्तिष्ठगच्छसहसानिजमण्डलीभिर्यत्रास्तिसोपिकिलतत्रमहामतेत्वम् ॥ एतादृशोपिसमयोनक दापिलभ्यःप्रक्षालितंकरतलंविदितंप्रवाहे ॥ १२ ॥ ॥ श्रीनारदउवाच ॥ ॥ अथमानवतीराधामानंत्यक्त्वासमुत्थिता ॥ सखीसंघैः परिवृताप्रकर्तुंहोलिकोत्सवम् ॥ १३ ॥ श्रीखंडागुरुकस्तूरीहरिद्राकुंकुमद्रवैः ॥ पूरिताभिर्हतीभिश्चसंयुक्तास्ताव्रजांगनाः ॥ १४ ॥ र क्तहस्ताःपीतवस्त्राःकूजन्नूपुरमेखलाः ॥ गायंत्योहोलिकागीतीर्गालीभिर्हास्यसंधिभिः ॥ १५ ॥ आबीरारुणचूर्णानांमुष्टिभिस्ताइतस्त तः ॥ कुर्वंत्यश्चारुणंभूमिंदिगंतंचांबरंतथा ॥ १६ ॥ कोटिशःकोटिशस्तत्रस्फुरंत्याबीरमुष्टयः ॥ सुगंधारुणचूर्णानांकोटिशःकोटिश

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

स्तथा ॥ १७ ॥ सर्वतोजगृहुःकृष्णंकराभ्यांव्रजगोपिकाः ॥ यथामेघंचदामिन्यःसंध्यायांश्रावणस्यच ॥ १८ ॥ तन्मुखंचविलिंपंत्यो
थाबीरारुणवृष्टिभिः ॥ कुंकुमाक्तद्दतीभिस्तमार्द्रीचक्रुर्विधानतः ॥ १९ ॥ भगवानपितत्रैवयावतीर्व्रजयोषितः ॥ धृत्वारूपाणितावंतिवि
जहारनृपेश्वर ॥ २० ॥ राधयाशुशुभेतत्रहोलिकायामहोत्सवे ॥ वर्षासंध्याक्षणेकृष्णः सौदामिन्याघनोयथा ॥ २१ ॥ कृष्णोपितद्धस्त
कृताक्तनेत्रोदत्वास्वकीयंनवमुत्तरीयम् ॥ ताभ्योययौनन्दगृहंपरेशोदेवेषुवर्षत्सुचपुष्पवर्षम् ॥ २२ ॥ इतिश्रीमद्गर्गाचार्यसंहितायांश्री
माधुर्यखंडेनारदबहुलाश्वसंवादेहोलिकोत्सवेदिव्यात्रिगुणवृत्तिभूमिगोप्युपाख्यानंनामद्वादशोऽध्यायः ॥ १२ ॥ ॥ छ ॥ ॥ छ ॥
॥ नारदउवाच ॥ ॥ अथदेवांगनानांचगोपीनांवर्णनंशृणु ॥ चतुःपदार्थदंनृणांभक्तिवर्धनमुत्तमम् ॥ १ ॥ बभूवमालवेदेशेगोपोनन्दो
दिवस्पतिः ॥ भार्यासहस्रसंयुक्तोधनवान्नीतिमान्परः ॥ २ ॥ तीर्थयात्राप्रसंगेनमथुरायांसमागतः ॥ नन्दराजंव्रजाधीशंश्रुत्वाश्रीगोकुलं
ययौ ॥ ३ ॥ मिलित्वागोपराजंसद्दृष्ट्वावृन्दावनश्रियम् ॥ नन्दराजाज्ञयातत्रवासंचक्रेमहामनाः ॥ ४ ॥ योजनद्वयमाश्रित्यघोषंचक्रेग
वांपुनः ॥ मुदंप्रापव्रजेराजन्ज्ञातिभिःसदिवस्पतिः ॥ ५ ॥ तस्यदेवलवाक्येनसर्वादेवजनस्त्रियः ॥ जाताःकन्यामहादिव्याज्वलद
ग्निशिखोपमाः ॥ ६ ॥ श्रीकृष्णंसुन्दरंदृष्ट्वामोहिताः कन्यकाश्चताः ॥ दामोदरस्यप्राप्त्यर्थंचक्रुर्माघव्रतंपरम् ॥ ७ ॥ अर्धोदयेकैयमुनां
नित्यंस्नात्वाव्रजांगनाः ॥ उच्चैर्जगुः कृष्णलीलांप्रेमास्पदसमाकुलाः ॥ ८ ॥ तासांप्रसन्नःश्रीकृष्णोवरंब्रूहीत्युवाचह ॥ ताऊचुस्तंपरं
नत्वाकृतांजलिपुटाःशनैः ॥ ९ ॥ गोप्यऊचुः ॥ योगीश्वराणांकिलदुर्लभस्त्वंसर्वेश्वरःकारणकारणोसि ॥ त्वंनेत्रगामीभवतात्सदानोवंशी
धरोमन्मथमन्मथांगः ॥ १० ॥ तथास्तुचोक्त्वाहरिरादिदेवस्तासांतुयोदर्शनमाततान ॥ भूयात्सदातेहृदिनेत्रमार्गेतथासआहूतइवाशुचित्ते
॥ ११ ॥ परिपूर्णतमःसाक्षाच्छ्रीकृष्णोनान्यएवहि ॥ एककार्यार्थमागत्यकोटिकार्यश्चकारह ॥ १२ ॥ परिकरीकृतपीतपटंहरिंशिखिकिरी
टनतीकृतकन्धरम् ॥ लकुटवेणुकरंचलकुण्डलंपटुतरंनटवेषधरंभजे ॥ १३ ॥ भक्त्यैववश्योहरिरादिदेवःसदाप्रमाणंकिलचात्रगोप्यः ॥
सांख्यंचयोगंनकृतंकदापिप्रेम्णैवयस्यप्रकृतिंगताःस्युः ॥१४॥इ०श्रीग०मा०ना०ब०सं०देवजनरूयुपाख्यानंनामत्रयोदशोऽध्यायः ॥ १३ ॥

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

॥ नारदउवाच ॥ ॥ जालन्धरीणांगोपीनांजन्मानिशृणुमैथिल ॥ कर्माणिचमहाराजपापघ्नानिनृणांसदा ॥ १ ॥ राजन्त्सप्तनदीतीरे
रंगपत्तनमुत्तमम् ॥ सर्वसम्पद्युतंदीर्घयोजनद्वयवर्तुलम् ॥ २ ॥ रंगोजिस्तत्रगोपालःपुराधीशोमहाबलः ॥ पुत्रपौत्रसमायुक्तोधनधा
न्यसमृद्धिमान् ॥ ३ ॥ हस्तिनापुरनाथायधृतराष्ट्रायभूभृते ॥ हैमानामर्बुदशतंवार्षिकंसददौसदा ॥ ४ ॥ एकदातत्रवर्षांतेव्यतीतेकि
लमैथिल ॥ वार्षिकंतुकरंराज्ञेनददौसमदोत्कटः ॥ ५ ॥ मिलनार्थंनचायातेरंगोजौगोपनायके ॥ वीरादशसहस्राणिधृतराष्ट्रप्रणोदिताः
॥ ६ ॥ बद्धातंदामभिर्गोपमाजग्मुस्तेगजाह्वयम् ॥ कतिवर्षाणिरंगोजिःकारागारेस्थितोऽभवत् ॥ ७ ॥ सन्निरुद्धस्ताडितोपिलो
भीभीरुर्नचाभवत् ॥ नददौसधनंकिंचिद्धृतराष्ट्रायभूभृते ॥ ८ ॥ कारागारान्महाभीमात्कदाचित्सपलायितः ॥ रात्रौरंगपुरंप्रागाद्रं
गोजिर्गोपनायकः ॥ ९ ॥ पुनस्तंहिसमाहर्तुंधृतराष्ट्रप्रणोदितम् ॥ अक्षौहिणीत्रयंराजन्समर्थबलवाहनम् ॥ १० ॥ तेनसार्द्धंसबाणौघै
स्तीक्ष्णधारैःस्फुरत्प्रभैः ॥ युयुधेदंशितोयुद्धेधनुष्टंकारयन्मुहुः ॥ ११ ॥ शत्रुभिश्छिन्नकवचश्छिन्नधन्वाहतस्वकः ॥ पुरमेत्यमृधंचक्रे
रंगोजिःकतिभिर्दिनैः ॥ १२ ॥ अनाथःशरणंचेच्छन्कंसाययदुभूभृते ॥ दूतंस्वंप्रेषयामासरंगोजिर्भयपीडितः ॥ १३ ॥ दूतस्तुमथु
रामेत्यसभांगत्वानतानतनः ॥ कृतांजलिश्चौग्रसेनिंनत्वाप्राहगिरार्द्रया ॥ १४ ॥ रंगोजिनामानृपरंगपत्तनेगोपोस्तिनीतिज्ञवरःपुराधिपः ॥
स्वशत्रुसंरुद्धपुरोमहाधिभृदलब्धनाथःशरणंगतस्तव ॥ १५ ॥ त्वंदीनदुःखार्तिहरोमहीतलेभौमादिसंगीतगुणोमहाबलः ॥ सुरासु
रानुद्भटभूमिपालकान्विजित्ययुद्धेसुरराडिवस्थितः ॥ १६ ॥ चंद्रंचकोरश्चरविंकुशेशयंयथाशरच्छीकरमेवचातकः ॥ क्षुधातुरोन्नंच
जलंतृषातुरःस्मरत्यसौशत्रुभयेतथात्वाम् ॥ १७ ॥ ॥ नारदउवाच ॥ ॥ इत्थंश्रुत्वावचस्तस्यकंसोवैदीनवत्सलः ॥ दैत्यकोटिसमा
युक्तोमनोगंतुंसमादधे ॥ १८ ॥ गोमूत्रचयसिन्दूरकस्तूरीपत्रभृन्मुखम् ॥ विंध्याद्रिसदृशंश्यामंमदनिर्झरसंयुतम् ॥ १९ ॥ पादेचशृं
खलाजालंनदंतंघनवद्भृशम् ॥ द्विपंकुवलयापीडंसमारुह्यमदोत्कटः ॥ २० ॥ चाणूरमुष्टिकाद्यैश्चकेशिव्योमवृषासुरैः ॥ सहसादंशितः
कंसःप्रययौरंगपत्तनम् ॥ २१ ॥ यदूनांचकुरूणांचबलयोस्तुपरस्परम् ॥ बाणैःखड्गैस्त्रिशूलैश्चघोरंयुद्धंबभूवह ॥ २२ ॥ बाणान्धका

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

रेसंजातेकंसोनीत्वामहागदाम् ॥ विवेशकुरुसेनासुवनेवैश्वानरोयथा ॥ २३ ॥ कांश्चिद्वीरान्सकवचान्गदयावज्रकल्पया ॥ पातया
मासभूपृष्ठेवज्रेणेंद्रोयथागिरीन् ॥ २४ ॥ रथान्ममर्दपादाभ्यांपार्ष्णिघातेनघोटकान् ॥ गजेगजंताडयित्वागजान्प्रोन्नीयचांघ्रिषु ॥
॥ २५ ॥ स्कन्धयोःकक्षयोर्धृत्वासनीडान्रत्नकम्बलान् ॥ कांश्चिद्बलाद्भ्रामयित्वाचिक्षेपगगनेबली ॥ २६ ॥ गजाञ्छुण्डासुचो
न्नीयलोलघण्टासमावृतान् ॥ चिक्षेपसंमुखेराजन्मृधेव्योमासुरोबली ॥ २७ ॥ रथान्गृहीत्वासाश्वांश्चशृङ्गाभ्यांभ्रामयन्मुहुः ॥ चि
क्षेपदिक्षुबलवान्दैत्योदुष्टोवृषासुरः ॥ २८ ॥ बलात्पश्चिमपादाभ्यांवीरानश्वानितस्ततः ॥ पातयामासराजेन्द्रकेशीदैत्याधिपोबली ॥
॥ २९ ॥ एवंभयंकरंयुद्धंदृष्ट्वावैकुरुसैनिकाः ॥ शेषाभयातुरावीराजग्मुस्तेपिदिशोदश ॥ ३० ॥ रंगोजिंसकुटुम्बन्तंनीत्वाकंसोथदै
त्यराट् ॥ मथुरांप्रययौवीरोनादयन्दुन्दुभीञ्छनैः ॥ ३१ ॥ श्रुत्वापराजयंस्वस्यकौरवाः क्रोधमूर्च्छिताः ॥ दैत्यानांसमयन्दृष्ट्वासर्वे
वैमौनमास्थिताः ॥ ३२ ॥ पुरंबर्हिषदंनामव्रजसीम्निमनोहरम् ॥ रंगोजयेददौकंसोदैत्यानामधिपोबली ॥ ३३ ॥ वासंचकारतत्रैवरंगो
जिर्गोपनायकः ॥ बभूवुस्तस्यभार्यासुजालंधर्योहरेर्वरात् ॥ ३४ ॥ परिणीतागोपजनैरूपयौवनभूषिताः ॥ जारधर्मेणसुस्नेहंश्रीकृष्णेताः
प्रचक्रिरे ॥ ३५ ॥ चैत्रमासेमहारासेताभिःसाकंहरिःस्वयम् ॥ पुण्येवृन्दावनेरम्येरेमेवृन्दावनेश्वरः ॥ ३६ ॥ इतिश्रीमद्गर्गाचार्यसं
हितायांश्रीमाधुर्यखंडे श्रीनारदबहुलाश्वसंवादेजालंधर्य्युपाख्यानंनामचतुर्दशोऽध्यायः ॥ १४ ॥ ॥ छ ॥ ॥

॥ श्रीनारदउवाच ॥ ॥ व्रजेशोणपुराधीशोगोपोनन्दोधनीमहान् ॥ भार्यापंचसहस्राणिबभूवुस्तस्यमैथिल ॥ १ ॥ जातामत्स्यवरा
त्तास्तुसमुद्रेगोपकन्यकाः ॥ तथान्याश्चात्रिवाचापिपृथिव्यादोहनानृप ॥ २ ॥ बर्हिष्मतीपुरंध्योयाजाताजातिस्मराःपराः ॥ तथान्या
प्सरसोभूवन्वरान्नारायणस्यच ॥ ३ ॥ तथासुतलवासिन्योवामनस्यवरात्स्त्रियः ॥ तथानागेन्द्रकन्याश्चजाताःशेषवरात्परात् ॥ ४ ॥
ताभ्योदुर्वाससादत्तंकृष्णापंचांगमद्भुतम् ॥ तेनसंपूज्ययमुनांवव्रिरेश्रीपतिंवरम् ॥ ५ ॥ एकदाश्रीहरिस्ताभिर्वृन्दारण्येमनोहरे ॥ य
मुनानिकटेदिव्येपुंस्कोकिलमधुव्रते ॥ ६ ॥ मधुपध्वनिसंयुक्तेकूजत्कोकिलसारसे ॥ मधुमासेमन्दवायौवसन्तलतिकावृते ॥ ७ ॥ दो

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

लोत्सवंसमारेभेहरिर्मदनमोहनः ॥ कदम्बवृक्षेरहसिकल्पवृक्षमनोहरे ॥ ८ ॥ कालिन्दीजलकल्लोलकोलाहलसमाकुले ॥ तद्दोलाखेल
नंचक्रुस्तागोप्यःप्रेमाविह्वलाः ॥ ९ ॥ राधयाकीर्तिसुतयाचन्द्रकोटिप्रकाशया ॥ रेजेवृन्दावनेकृष्णोयथारत्नारतीश्वरः ॥ १० ॥ ए
वंप्राप्ताश्चयाः सर्वाःश्रीकृष्णंनन्दनन्दनम् ॥ परिपूर्णतमंसाक्षात्तासांकिंवर्ण्यतेतपः ॥ ११ ॥ नागेन्द्रकन्यकाःसर्वाश्चैत्रमासेमनोहरे ॥ ब
लभद्रंहरिंप्राप्ताःकृष्णातीरेतुताःशुभाः ॥ १२ ॥ इदंमयातेकथितंगोपीनांचरितंशुभम् ॥ सर्वपापहरंपुण्यंकिंभूयःश्रोतुमिच्छसि ॥
॥ १३ ॥ ॥ बहुलाश्वउवाच ॥ ॥ यमुनायाश्चपंचांगंदत्तंदुर्वाससामुने ॥ गोपीभ्योयेनगोविन्दःप्राप्तस्तद्ब्रूहिमांप्रभो ॥ १४ ॥ श्री
नारदउवाच ॥ अत्रैवोदाहरंतीममितिहासंपुरातनम् ॥ यस्यश्रवणमात्रेणपापहानिःपराभवेत् ॥ १५ ॥ अयोध्याधिपतिःश्रीमान्मान्धा
ताराजसत्तमः ॥ मृगयांविचरन्प्राप्तःसौभरेराश्रमंशुभम् ॥ १६ ॥ वृन्दावनेस्थितंसाक्षात्कृष्णातीरेमनोहरे ॥ नत्वाजामातरंराजासौ
भरिंप्राहमानदः ॥ १७ ॥ ॥ मान्धातोवाच ॥ ॥ भगवन्त्सर्ववित्साक्षात्त्वंपरावरवित्तमः ॥ लोकानांतमसोंधानांदिव्यसूर्यइवापरः ॥
॥ १८ ॥ इहलोकेभवेद्राज्यंसर्वसिद्धिसमन्वितम् ॥ अमुत्रकृष्णसारूप्यंयेनस्यात्तद्वदाशुमे ॥ १९ ॥ ॥ सौभरिरुवाच ॥ यमुनाया
श्चपंचांगंवदिष्यामितवाग्रतः ॥ सर्वसिद्धिकरंशश्वत्कृष्णसारूप्यकारणम् ॥ २० ॥ यावत्सूर्यउदेतिस्मयावच्चप्रातितिष्ठति ॥ तावद्रा
ज्यप्रदंचात्रश्रीकृष्णवशकारकम् ॥ २१ ॥ कवचंचस्तवंनाम्नांसहस्रंपटलंतथा ॥ पद्धतिंसूर्यवंशेन्द्रपंचांगानिविदुर्बुधाः ॥ २२ ॥ इतिश्रीम
द्गर्गाचार्यसंहितायांश्रीमाधुर्यखण्डेश्रीनारदबहुलाश्वसंवादेश्रीसौभरिमान्धातृसंवादेबर्हिष्मतीपुरंध्यप्सरःसुतलवासिनीनागेन्द्रकन्योपाख्यानं
नामपंचदशोऽध्यायः ॥ १५ ॥ ॥ मान्धातोवाच ॥ ॥ यमुनायाःकृष्णराज्ञ्याःकवचंसर्वतोऽमलम् ॥ देहिमह्यंमहा
भागधारयिष्याम्यहंसदा ॥ १ ॥ ॥ सौभरिरुवाच ॥ ॥ यमुनायाश्चकवचंसर्वरक्षाकरंनृणाम् ॥ चतुःपदार्थदंसाक्षाच्छृणुराजन्महामते ॥
॥ २ ॥ कृष्णांचतुर्भुजांश्यामांपुंडरीकदलेक्षणाम् ॥ रथस्थांसुन्दरींध्यात्वाधारयेत्कवचंततः ॥ ३ ॥ स्नातःपूर्वमुखोमौनीकृतसंध्यः
कुशाशने ॥ कुशैर्बद्धशिखोविप्रःपठेद्वैस्वस्तिकासनः ॥ ४ ॥ यमुनामेशिरःपातुकृष्णानेत्रद्वयंसदा ॥ श्यामाभ्रूभंगदेशंचनासिकांनाक

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

वासिनी ॥ ५ ॥ कपोलौपातुमेसाक्षात्परमानन्दरूपिणी ॥ कृष्णवामांससंभूतापातुकर्णद्वयंमम ॥ ६ ॥ अधरौपातुकालिन्दीचिबुकं
सूर्यकन्यका ॥ यमस्वसाकन्धरंचहृदयंमेमहानदी ॥ ७ ॥ कृष्णप्रियापातुपृष्ठितटिनीमेभुजद्वयम् ॥ श्रोणीतटंचसुश्रोणीकटिंमेचारुदर्श
ना ॥ ८ ॥ ऊरुद्वयंतुरंभोरूर्जानुनीअधिमेदिनी ॥ गुल्फौरासेश्वरीपातुपादौपापापहारिणी ॥ ९ ॥ अंतर्बहिरधश्चोर्ध्वंदिशासुविदिशा
सुच ॥ समंतात्पातुजगतःपरिपूर्णतमप्रिया ॥ १० ॥ इदंश्रीयमुनायाश्चकवचंपरमाद्भुतम् ॥ दशवारंपठेद्भक्त्यानिर्धनोधनवान्भवेत् ॥
॥ ११ ॥ त्रिभिर्मासैःपठेद्धीमान्ब्रह्मचारीमिताशनः ॥ सर्वराज्याधिपत्यंचप्राप्यतेनात्रसंशयः ॥ १२ ॥ दशोत्तरशतंनित्यंत्रिमासावधि
भक्तितः ॥ यःपठेत्प्रयतोभूत्वातस्यकिंकिंनजायते ॥ १३ ॥ यःपठेत्प्रातरुत्थायसर्वतीर्थफलंलभेत् ॥ अंतेव्रजेत्परंधामगोलोकंयोगि
दुर्लभम् ॥ १४ ॥ ॥ इतिश्रीमद्गर्गाचार्यसंहितायांश्रीमाधुर्यखण्डेश्रीसौभरिमान्धातृसंवादेश्रीयमुनाकवचंनामषोडशोऽध्यायः ॥ १६ ॥
॥ मान्धातोवाच ॥ ॥ यमुनायाःस्तवंदिव्यंसर्वसिद्धिकरंपरम् ॥ सौभरेमुनिशार्दूलवदमांकृपयात्वरम् ॥ १ ॥ श्रीसौभरिरुवाच ॥
मार्तंडकन्यकायास्तुस्तवंशृणुमहामते ॥ सर्वसिद्धिकरंभूमौचातुर्वर्ग्यफलप्रदम् ॥ २ ॥ कृष्णवामांसभूतायैकृष्णायैसततंनमः ॥ न
मःश्रीकृष्णरूपिण्यैकृष्णेतुभ्यंनमोनमः ॥ ३ ॥ यःपापपंकांबुकलंककुत्सितःकामीकुधीःसत्सुकलिंकरोतिहि ॥ वृन्दावनंधामद
दातितस्मैनदान्मिलिन्दादिकलिन्दनन्दिनी ॥ ४ ॥ कृष्णेसाक्षात्कृष्णरूपात्वमेववेगावर्तेवर्ततेमत्स्यरूपी ॥ ऊर्मावूर्मौकूर्मरूपीसदातेविं
दौविंदौभातिगोविंददेवः ॥ ५ ॥ वन्देलीलावर्तीत्वांसघनघननिभांकृष्णवामांसभूतांवेगंवैवैरजाख्यंसकलजलचयंखंडयन्तींबलात्स्वात् ॥
छित्त्वाब्रह्माण्डमारात्सुरनगरनगान्गंडशैलादिदुर्गान्भित्त्वाभूखंडमध्येतटिनिधृतवतीमूर्मिमालांप्रयांतीम् ॥ ६ ॥ दिव्यंकौनामधेयं
श्रुतमथयमुनेदंडयत्यद्रितुल्यंपापव्यूहंत्वखण्डंवसतुममगिरांमंडलेनुक्षणंतत् ॥ दंड्यांश्चाकार्यदण्ड्यान्सकृदपिवचसाखण्डितंयद्गृहीतंभ्रा
तुर्मार्तंडसूनोरटतिपुरिदृढस्तेप्रचण्डोतिदण्डः ॥ ७ ॥ रज्जुर्वाविषयांधकूपतरणेपापाखुदर्वीकरीवेण्युष्णिक्कचविराजमूर्तिशिरसोमालास्ति
वासुन्दरी ॥ धन्यंभाग्यमतःपरंभुविनृणांयत्रादिकृद्वल्लभागोलोकेप्यतिदुर्लभातिसुभगाभात्यद्वितीयानदी ॥ ८ ॥ गोपीगोकुलगोप

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

केलिकलितेकालिन्दिकृष्णप्रभेत्वत्कूलेजललोलगोलविचलत्कल्लोलकोलाहलः ॥ त्वत्कांतारकुतूहलालिकुलकृज्झंकारकेकाकुलःकूज
त्कोकिलसंकुलोव्रजलतालंकारभृत्पातुमाम् ॥ ९ ॥ भवंतिजिह्वास्तनुरोमतुल्यागिरोयदाभूसिकताइवासु ॥ तदप्यलंयातिनतेगुणां
तंसंतोमहान्तः किलशेषतुल्याः ॥ १० ॥ कालिन्दगिरिनन्दिनीस्तवउषस्यययंवापरःश्रुतश्चयदिपाठितोभुवितनोतिसन्मंगलम् ॥ जनो
पियदिधारयेत्किलप्रठेच्चयोनित्यशः सयातिपरमंपदंनिजानिकुंजलीलावृतम् ॥ ११ ॥ ॥ इतिश्रीमद्गर्गाचार्यसंहितायां श्रीमाधुर्यखंडे
श्रीसौभरिमान्धातृसंवादेश्रीयमुनास्तवोनामसप्तदशोऽध्यायः ॥ १७ ॥ ॥ मान्धातोवाच ॥ ॥ कृष्णायाःपटलंपुण्यं
कामदंपद्धतिंयथा ॥ वदमांमुनिशार्दूलत्वंसाक्षाज्ज्ञानशेवधिः ॥ १ ॥ ॥ सौभरिरुवाच ॥ पटलंपद्धतिंवक्ष्येयमुनायामहामते ॥
कृत्वाश्रुत्वाथजप्त्वावाजीवन्मुक्तोभवेन्नरः ॥ २ ॥ प्रणवंपूर्वमुद्धृत्यमायाबीजंततःपरम् ॥ रमाबीजंततःकृत्वाकामबीजंविधानतः ॥ ३ ॥
कालिन्दीतिचतुर्थ्यंतंदेवीपदमतःपरम् ॥ नमःपश्चात्संविधार्यजपेन्मंत्रमिमंनरः ॥ ४ ॥ जप्त्वैकादशलक्षाणिमंत्रसिद्धिर्भवेद्भुवि ॥ ज
नैःप्रार्थ्याश्चयेकामाःसर्वेप्राप्याःस्वतश्चते ॥ ५ ॥ विधायषोडशदलंपद्मंसिंहासनेशुभे ॥ कर्णिकायांचकालिन्दीन्यसेच्छ्रीकृष्णसं
युताम् ॥ ६ ॥ जाह्नवींविरजांकृष्णांचन्द्रभागांसरस्वतीम् ॥ गोमतींकौशिकींवेणींसिंधुंगोदावरींतथा ॥ ७ ॥ वेदस्मृतिंवेत्रवतींशतद्रूंशर
यूंतथा ॥ पूजयेन्मानवश्रेष्ठऋषिकुल्यांककुद्मतीम् ॥ ८ ॥ पृथक्पृथक्तद्दलेषुनामोच्चार्य्यविधानतः ॥ वृन्दावनंगोवर्द्धनंवृन्दांचतुल
सींतथा ॥ ९ ॥ चतुर्दिक्षुविधायाशुपूजयेन्नामभिःपृथक् ॥ १० ॥ ॐनमोभगवत्यैकलिन्दनंदिन्यैसूर्यकन्यकायैयमभगिन्यैश्रीकृष्ण
प्रियायैयूथीभूतायैस्वाहा ॥ अनेनमंत्रेणावाहनादिषोडशोपचारान्समाहितउपाहरेत् ॥ इत्येवंपटलंविद्धितुल्यंवक्ष्यामिपद्धतिम् ॥ या
वत्सम्पूर्णतांयातिपुरश्चरणमेवहि ॥ ११ ॥ तावद्भवेद्ब्रह्मचारीजपेन्मौनव्रतीद्विजः ॥ यवभोजीभूमिशायीपत्रभुक्जितमानसः ॥ १२ ॥
कामंक्रोधंतथालोभंमोहंद्वेषंविसृज्यसः ॥ भक्त्यापरमयाराजन्वर्तमानस्तुदेशकः ॥ १३ ॥ ब्राह्मेमुहूर्तउत्थायध्यात्वादेवींकालिंदजाम् ॥
अरुणोदयवेलायांनद्यांस्नानंसमाचरेत् ॥ १४ ॥ मध्याह्नेचापिसंध्यायांसंध्यावन्दनतत्परः ॥ समाप्तेनियमेराजन्कालिन्दीतीरमास्थि

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

तः ॥ १५ ॥ दशलक्षंब्राह्मणानांसपुत्राणांमहात्मनाम् ॥ पूजयित्वागन्धपुष्पैर्दत्वातेभ्यःसुभोजनम् ॥ १६ ॥ वस्त्रभूषणसौवर्णपात्रा
णिप्रस्फुरंतिच ॥ दक्षिणाश्चशुभादद्यात्ततः सिद्धिर्भवेत्खलु ॥ १७ ॥ इतितेपद्धतिःप्रोक्तामयाराजन्महामते ॥ कुरुत्वंनियमंसर्वंकिम्भूयःश्रो
तुमिच्छसि ॥ १८ ॥ इति श्रीमद्गर्गाचार्यसंहितायां श्रीमाधुर्यखण्डेसौभरिमान्धातृसंवादे पटलपद्धतिवर्णनंनामाष्टादशोऽध्यायः ॥ १८ ॥
॥ मान्धातोवाच ॥ ॥ नाम्नांसहस्रंकृष्णायाःसर्वसिद्धिकरम्परम् ॥ वदमांमुनिशार्दूलत्वंसर्वज्ञोनिरामयः ॥ १ ॥ ॥ सौभरिरुवाच ॥
॥ नाम्नांसहस्रंकालिन्द्यामान्धातस्तेवदाम्यहम् ॥ सर्वसिद्धिकरंदिव्यंश्रीकृष्णवशकारकम् ॥ २ ॥ ॐ अस्यश्रीकालिन्दीसहस्र
नामस्तोत्रमन्त्रस्य ॥ ॥ सौभरिर्ऋषिः ॥ ॥ श्रीयमुनादेवता ॥ ॥ अनुष्टुप्छन्दः ॥ ॥ मायाबीजमितिकीलकम् ॥ ॥ रमाबीज
मितिशक्तिः ॥ ॥ श्रीकलिन्दनन्दिनीप्रसादसिद्ध्यर्थेजपेविनियोगः ॥ ॥ अथध्यानम् ॥ ॥ श्यामामम्भोजनेत्रांसघनघनरुचिंरत्नमंजी
रकूजत्कांचीकेयूरयुक्तांकनकमणिमयेबिभ्रतींकुण्डलेद्वे ॥ भ्राजच्छ्रीनीलवस्त्रांस्फुरदमलचलद्धारभारांमनोज्ञांध्यायेमार्तण्डपुत्रींतनुकि
रणचयोद्दीप्तदीपाभिरामाम् ॥ ३ ॥ ॥ इतिध्यानम् ॥ ॥ ॐकालिन्दीयमुनाकृष्णाकृष्णरूपासनातनी ॥ कृष्णवामांससंभूतापरमा
नन्दरूपिणी ॥ ४ ॥ गोलोकवासिनीश्यामावृन्दावनविनोदिनी ॥ राधासखीरासलीलारासमण्डलमण्डिता ॥ ५ ॥ निकुंजमाधवीवल्ली
रंगवल्लीमनोहरा ॥ श्रीरासमण्डलीभूतायूथीभूताहरिप्रिया ॥ ६ ॥ गोलोकतटिनीदिव्यानिकुंजतलवासिनी ॥ दीर्घोर्मिवेगगंभीरापुष्प
पल्लववाहिनी ॥ ७ ॥ घनश्यामामेघमालाबलाकापद्ममालिनी ॥ परिपूर्णतमापूर्णापूर्णब्रह्मप्रियापरा ॥ ८ ॥ महावेगवतीसाक्षान्निकुं
जद्वारनिर्गता ॥ महानदीमन्दगतिर्विरजावेगभेदिनी ॥ ९ ॥ अनेकब्रह्माण्डगताब्रह्मद्रवसमाकुला ॥ गङ्गामिश्रानिर्जलाभानिर्मलासरि
तांवरा ॥ १० ॥ रत्नबद्धोभयतटीहंसपद्मादिसंकुला ॥ नदीनिर्मलपानीयासर्वब्रह्माण्डपावनी ॥ ११ ॥ वैकुण्ठपरिखीभूतापरिखापापहा
रिणी ॥ ब्रह्मलोकागताब्राह्मीस्वर्गास्वर्गनिवासिनी ॥ १२ ॥ उल्लसन्तीप्रोत्पतंतीमेरुमालामहोज्ज्वला ॥ श्रीगङ्गांभःशिखरिणीगण्डशै
लविभेदिनी ॥ १३ ॥ देशान्पुनन्तीगच्छन्तीवहंतीभूमिमध्यगा ॥ मार्तण्डतनुजापुण्याकलिन्दगिरिनन्दिनी ॥ १४ ॥ यमस्वसाम

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

न्दहासासुद्विजारचिताम्बरा ॥ नीलाम्बरापद्ममुखीचरन्तीचारुदर्शना ॥ १५ ॥ रम्भोरूःपद्मनयनामाधवीप्रमदोत्तमा ॥ तपश्चरन्ती
सुश्रोणीकूजन्नूपुरमेखला ॥ १६ ॥ जलस्थिताश्यामलांगीखाण्डवाभाविहारिणी ॥ गाण्डीविभाषिणीवन्याश्रीकृष्णंवरमिच्छती ॥१७॥ द्वार
कागमनाराज्ञीपट्टराज्ञीपरङ्गता ॥ महाराज्ञीरत्नभूषागोमतीतीरचारिणी ॥ १८ ॥ स्वकीयास्वसुखास्वार्थास्वीयकार्यार्थसाधिनी ॥
नवलांगाबलामुग्धावरांगावामलोचना ॥ १९ ॥ अज्ञातयौवनादीनाप्रभाकान्तिर्द्युतिश्छविः ॥ सोमाभापरमाकीर्तिःकुशलाज्ञातयौ
वना ॥ २० ॥ नवोढामध्यगामध्याप्रौढिःप्रौढाप्रगल्भका ॥ धीराऽधीराधैर्य्यधराज्येष्ठाश्रेष्ठाकुलांगना ॥ २१ ॥ क्षणप्रभाचञ्चलार्चा
विद्युत्सौदामिनीतडित् ॥ स्वाधीनपतिकालक्ष्मीःपुष्टास्वाधीनभर्तृका ॥ २२ ॥ कलहान्तरिताभीरुरिच्छाप्रोत्कंठिताकुला ॥ क
शिपुस्थादिव्यशय्यागोविन्दहृतमानसा ॥ २३ ॥ खण्डिताखण्डशोभाढ्याविप्रलब्धाभिसारिका ॥ विरहार्तांविरहिणीनारीप्रोषितभर्तृ
का ॥ २४ ॥ मानिनीमानदाप्राज्ञामन्दारवनवासिनी ॥ झङ्कारिणीझणत्कारीरणन्मंजीरनूपुरा ॥ २५ ॥ मेखलामेखलाकांचीश्रीकाञ्ची
काञ्चनामयी ॥ कंचुकीकंचुकमणिःश्रीकंठाढ्यामहामणिः ॥ २६ ॥ श्रीहारिणापद्महारामुक्तामुक्ताफलार्चिता ॥ रत्नकङ्कणकेयूरास्फुर
दंगुलिभूषणा ॥ २७ ॥ दर्पणादर्पणीभूतादुष्टदर्पविनाशिनी ॥ कंबुग्रीवाकंबुधराग्रैवेयकविराजिता ॥ २८ ॥ ताटंकिनीदंतधराहेमकुंडल
मण्डिता ॥ शिखाभूषाभालपुष्पानासामौक्तिकशोभिता ॥ २९ ॥ मणिभूमिगतादेवीरैवताद्रिविहारिणी ॥ वृन्दावनगतावृन्दावृन्दारण्यनि
वासिनी ॥ ३० ॥ वृन्दावनलतामाध्वीवृन्दारण्यविभूषणा ॥ सौंदर्यलहरीलक्ष्मीर्मथुरातीर्थवासिनी ॥ ३१ ॥ विश्रांतवासिनीकाम्यारम्या
गोकुलवासिनी ॥ रमणस्थलशोभाढ्यामहावनमहानदी ॥ ३२ ॥ प्रणताप्रोन्नतापुष्टाभारतीभरतार्चिता ॥ तीर्थराजगतिर्गोत्रागंगासागरसंग
मा ॥ ३३ ॥ सप्ताब्धिभेदिनीलोलासप्तद्वीपगताबलात् ॥ लुठंतीशैलभिद्यंतीस्फुरंतीवेगवत्तरा ॥ ३४ ॥ कांचनीकांचनीभूमिःकांचनीभूमिभा
विता ॥ लोकदृष्टिर्लोकलीलालोकालोकाचलार्चिता ॥ ३५ ॥ शैलोद्गतास्वर्गगतास्वर्गार्चास्वर्गपूजिता ॥ वृन्दावनीवनाध्यक्षारक्षाकक्षात
टीपटी ॥ ३६ ॥ असिकुण्डगताकच्छास्वच्छन्दोच्छलितादिजा ॥ कुहरस्थारयप्रस्थाप्रस्थाशांतेतरातुरा ॥ ३७ ॥ अंबुच्छटासीकरा

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

भादर्दुरादर्दुरीधरा ॥ पापांकुशापापसिंहीपापद्रुमकुठारिणी ॥ ३८ ॥ पुण्यसंघापुण्यकीर्तिःपुण्यदापुण्यवर्द्धिनी ॥ मधोर्वननदीमुख्यातु
लातालवनस्थिता ॥ ३९ ॥ कुमुद्वननदीकुब्जाकुमुदांभोजवर्द्धिनी ॥ प्लवरूपावेगवतीसिंहसर्पादिवाहिनी ॥ ४० ॥ बहुलीबहुदाबह्वीबहु
लावनवन्दिता ॥ राधाकुण्डकलाराध्याकृष्णकुण्डजलाश्रिता ॥ ४१॥ ललिताकुण्डगाघंटाविशाखाकुण्डमण्डिता ॥ गोविन्दकुण्डनिलयागो
पकुण्डतरंगिणी ॥ ४२ ॥ श्रीगंगामानसीगंगाकुसुमांबरभाविनी ॥ गोवर्द्धिनीगोधनाढ्यामयूरीवरवर्णिनी ॥४३॥ सारसीनीलकंठाभाकूजत्को
किलपोतकी ॥ गिरिराजप्रभूर्भूरिरातपत्रातपत्रिणी ॥ ४४ ॥ गोवर्द्धनांकागोदंतीदिव्यौषधिनिधिःश्रुतिः ॥ पारदीपारदमयीनारदी
शारदीभृतिः ॥ ४५ ॥ श्रीकृष्णचरणांकस्थाकामाकामवनांचिता ॥ कामाटवीनन्दिनीचनन्दग्राममहीधरा ॥ ४६ ॥ बृहत्सानुद्युतिःप्रो
तानन्दीश्वरसमन्विता ॥ काकलीकोकिलमयीभांडारकुशकौशला ॥ ४७ ॥ लोहार्गलप्रदाकाराकाश्मीरवसनावृता ॥ बर्हिषदी
शोणपुरीशूरक्षेत्रपुराधिका ॥ ४८ ॥ नानाभरणशोभाढ्यानानावर्णसमन्विता ॥ नानानारीकदंबाढ्यानानावस्त्रविराजिता ॥ ४९ ॥
नानालोकगतावर्चिर्नानाजलसमन्विता ॥ स्त्रीरत्नंरत्ननिलयाललनारत्नरंजिनी ॥ ५० ॥ रंगिणीरंगभूमाढ्यारंगारंगमहीरुहा ॥ रा
जविद्याराजगुह्याजगत्कीर्त्तिर्घनाघना ॥ ५१ ॥ विलोलघंटाकृष्णांगाकृष्णदेहसमुद्भवा ॥ नीलपंकजवर्णाभानीलपंकजहारिणी ॥ ५२ ॥
नीलाभानीलपद्माढ्यानीलांभोरुहवासिनी ॥ नागवल्लीनागपुरीनागवल्लीदलार्चिता ॥ ५३ ॥ तांबूलचर्चिताचर्चामकरन्दमनोहरा ॥ स
केसराकेसरिणीकेशपाशाभिशोभिता ॥ ५४ ॥ कज्जलाभाकज्जलाक्ताकज्जलीकलितांजना ॥ अलक्तचरणाताम्रालालाताम्रीकृतांब
रा ॥ ५५ ॥ ॥ सिन्दूरितालिप्तवाणीसुश्रीःश्रीखंडमंडिता ॥ पाटीरपंकवसनाजटामांसीरुचाम्बरा ॥ ५६ ॥ आगर्य्यगुरुगन्धाक्तातग
राश्रितमारुता ॥ सुगन्धितैलरुचिराकुन्तलालिःसुकुन्तला ॥ ५७ ॥ शकुन्तलाऽपांसुलाचपातिव्रत्यपरायणा ॥ सूर्यकोटिप्रभासूर्य
कन्यासूर्यसमुद्भवा ॥ ५८ ॥ कोटिसूर्य्यप्रतीकाशासूर्यजासूर्यनंदनी ॥ संज्ञासंज्ञासुतास्वेच्छासंज्ञामोदप्रदायिनी ॥ ५९ ॥ संज्ञा
पुत्रीस्फुरच्छायातपन्तीतापकारिणी ॥ सावर्ण्यानुभवावेदीवडवासौख्यदायिनी ॥ ६० ॥ शनैश्चरानुजाकीलाचन्द्रवंशविवर्द्धिनी ॥

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

चन्द्रवंशवधूश्चन्द्राचन्द्रावलिसहायिनी ॥ ६१ ॥ चन्द्रावतीचन्द्रलेखाचंद्रकांतानुगांशुका ॥ भैरवीपिंगलाशंकीलीलावत्यागरीमयी ॥
॥ ६२ ॥ धनश्रीर्देवगांधारीस्वर्मणिर्गुणवर्द्धिनी ॥ व्रजमल्लार्यधकारीविचित्राजयकारिणी ॥ ६३ ॥ गांधारीमंजरीटोडीगुर्ज्जर्य्यासाव
रीजया ॥ कर्णाटीरागिणीगौडीवैराटीगौरवाटिका ॥ ६४ ॥ चतुश्चन्द्रकलाहेरीतैलंगीविजयावती ॥ तालीतालस्वरागानक्रियामात्र
प्रकाशिनी ॥ ६५ ॥ वैशाखीचंचलाचारुर्मांचारीघूंघटीघटा ॥ वैरागरीसोरठीशाकैदारीजलधारिका ॥ ६६ ॥ कामाकरश्रीकल्या
णीगौडकल्याणमिश्रिता ॥ रामसंजीविनीहेलामन्दारीकामरूपीणी ॥ ६७ ॥ सारंगीमारुतीहोढासागरीकामवादीनी ॥ वैभासीमं
गलाचान्द्रीरासमंडलमंडना ॥ ६८ ॥ कामधेनुःकामलताकामदाकमनीयका ॥ कल्पवृक्षस्थलीस्थूलाक्षुधासौधनिवासिनी ॥ ६९ ॥
गोलोकवासिनीसुभ्रूर्यष्टिभृद्द्वारपालिका ॥ शृंगारप्रकराशृंगास्वच्छाशय्योपकारिका ॥ ७० ॥ पार्षदासुमुखीसेव्याश्रीवृन्दावनपालिका ॥
निकुंजभृत्कुंजपुंजागुंजाभरणभूषिता ॥ ७१ ॥ निकुंजवासिनीप्रोष्यागोवर्द्धनतटीभवा ॥ विशाखाललितारामानीरुजामधुमाधवी ॥
॥ ७२ ॥ एकानेकसखीशुक्लासखीमध्यामहामनाः ॥ श्रुतिरूपाऋषिरूपामैथिलाःकौशलाःस्त्रियः ॥ ७३ ॥ अयोध्यापुरवासिन्यो
यज्ञसीताःपुलिंदकाः ॥ रमावैकुण्ठवासिन्यःश्वेतद्वीपसखीजनाः ॥ ७४ ॥ ऊर्ध्ववैकुंठवासिन्योदिव्याजितपदाश्रिताः ॥ श्रीलोका
चलवासिन्यः श्रीसख्यः सागरोद्भवाः ॥ ७५ ॥ दिव्याअदिव्यादिव्यांगाव्याप्तास्त्रिगुणवृत्तयः ॥ भूमिगोप्योदेवनार्योलताऔषधिवीरुधः ॥
॥ ७६ ॥ जालंधर्य्यःसिन्धुसुताःपृथुबर्हिष्मतीभवाः ॥ दिव्यांबराअप्सरसःसौतलानागकन्यकाः ॥ ७७ ॥ परंधामपरंब्रह्मपौरुषाप्र
कृतिःपरा ॥ तटस्थागुणभूर्गीतागुणागुणमयीगुणा ॥ ७८ ॥ सिद्धनासदसन्मालादृष्टिर्दृश्यागुणाकरी ॥ महत्तत्त्वमहंकारोमनोबुद्धिः
प्रचेतना ॥ ७९ ॥ चेतोवृत्तिःस्वान्तरात्माचतुर्द्धाचतुरक्षरा ॥ चतुर्व्यूहश्चतुर्मूर्तिर्व्योमवायुरदोजलम् ॥ ८० ॥ महीशब्दोरसोगन्धः
स्पर्शोरूपमनेकधा ॥ कर्मेंद्रियंकर्ममयीज्ञानंज्ञानेन्द्रियंद्विधा ॥ ८१ ॥ त्रिधाधिभूतमध्यात्ममधिदैवमधिस्थितम् ॥ ज्ञानशक्तिःक्रि
याशक्तिःसर्वदेवाधिदेवता ॥ ८२ ॥ तत्त्वसंघाविराण्मूर्तिर्धारणाधारणामयी ॥ श्रुतिःस्मृतिर्वेदमूर्तिःसंहितागर्गसंहिता ॥ ८३ ॥

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

पराशरीसैवसृष्टिःपारहंसीविधातृका ॥ याज्ञवल्कीभागवतीश्रीमद्भगवतार्चिता ॥ ८४ ॥ रामायणमयीरम्यापुराणपुरुषप्रिया ॥
पुराणमूर्तिःपुण्यांगाशास्त्रमूर्तिर्महोन्नता ॥ ८५ ॥ मनीषाधिषणाबुद्धिर्वाणीधीःशेमुषीमतिः ॥ गायत्रीवेदसावित्रीब्रह्माणीब्रह्मलक्ष
णा ॥ ८६ ॥ दुर्गापर्णासतीसत्यापार्वतीचंडिकांबिका ॥ आर्यादाक्षायणीदाक्षीदक्षयज्ञविघातिनी ॥ ८७ ॥ पुलोमजाशचीन्द्राणीवेदीदेव
वरार्पिता ॥ वायुनाधारिणीधन्यावायवीवायुवेगगा ॥ ८८ ॥ यमानुजासंयमनीसंज्ञाच्छायास्फुरद्द्युतिः ॥ रत्नदेवीरत्नवृन्दातारा
तरणिमण्डला ॥ ८९ ॥ रुचिःशान्तिःक्षमाशोभादयादक्षाद्युतिस्त्रपा ॥ तलतुष्टिर्विभापुष्टिःसन्तुष्टिःपुष्टभावना ॥ ९० ॥ चतु
र्भुजाचारुनेत्राद्विभुजाष्टभुजाबला ॥ शंखहस्तापद्महस्ताचक्रहस्तागदाधरा ॥ ९१ ॥ निषंगधारिणीचर्मखड्गपाणिर्धनुर्धरा ॥ धनुष्टं
कारिणीयोधीदैत्योद्भटविनाशिनी ॥ ९२ ॥ रथस्थागरुडारूढाश्रीकृष्णहृदयस्थिता ॥ वंशीधराकृष्णवेषास्रग्विणीवनमालिनी ॥
॥ ९३ ॥ किरीटधारिणीयानामन्दमन्दगतिर्गतिः ॥ चन्द्रकोटिप्रतीकाशातन्वीकोमलविग्रहा ॥ ९४ ॥ भैष्मीभीष्मसुताभीमारु
क्मिणीरुक्मरूपिणी ॥ सत्यभामाजांबवतीसत्याभद्रासुदक्षिणा ॥९५ ॥ मित्रवृन्दासखीवृन्दावृन्दारण्यध्वजोर्ध्वगा ॥ शृंगारकारिणीशृंगाशृंग
भूःशृंगदाशुगा ॥ ९६ ॥ तितिक्षेक्षास्मृतिःस्पर्धास्पृहाश्रद्धास्वनिर्वृतिः ॥ ईशातृष्णाभिधाप्रीतिर्हिंसायाश्चाक्कमाकृषिः ॥ ९७ ॥
आशानिद्रायोगनिद्रायोगिनीयोगदायुगा ॥ निष्ठाप्रतिष्ठासमितिःसत्वप्रकृतिरुत्तमा ॥ ९८ ॥ तमःप्रकृतिर्दुर्मर्षीरजःप्रकृतिरानि
तिः ॥ क्रियाऽक्रियाकृतिर्ग्लानिःसात्विक्याध्यात्मिकीवृषा ॥ ९९ ॥ सेवाशिखामणिर्वृद्धिराहूतिः सुमतिर्द्युभूः ॥ रज्जुर्द्विदाम्नीषड्व
र्गासंहितासौख्यदायिनी ॥ १०० ॥ मुक्तिःप्रोक्तिर्देशभाषाप्रकृतिःपिंगलोद्भवा ॥ नागभावानागभूषानागरीनगरीनगा ॥ १ ॥ नौ
र्नौकाभवनौर्भाव्याभवसागरसेतुका ॥ मनोमयीदारुमयीसैकतीसिकतामयी ॥ २ ॥ लेख्यालेप्यामणिमयीप्रतिमाहेमनिर्मिता ॥ शैली
शैलभवाशीलाशीकराभाचलाचला ॥ ३ ॥ अस्थितास्वस्थितातूलीवैदिकीतांत्रिकीविधिः ॥ संध्यासंध्याभ्रवसनावेदसंधिःसुधाम
यी ॥ ४ ॥ सायंतनीशिखावेध्यासूक्ष्माजीवकलाकृतिः ॥ आत्मभूताभाविताऽण्वीप्रह्वीकमलकर्णिका ॥ ५ ॥ नीराजनीमहाविद्याकं

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

दलीकार्यसाधनी ॥ पूजाप्रतिष्ठाविपुलापुनंतीपारलौकिकी ॥ ६ ॥ शुक्लशुक्तिमौक्तिकाचप्रतीतिःपरमेश्वरी ॥ विराजोष्णिग्विराट्वे
णीवेणुकावेणुनादिनी ॥ ७ ॥ आवर्त्तिनीवार्तिकदावार्त्तावृत्तिर्विमानगा ॥ रासाढ्यारासिनीरासीरासमण्डलमंडली ॥ ८ ॥ गोपगोपीश्वरी
गोपीगोपीगोपालवन्दिता ॥ गोचारिणीगोपनदीगोपानन्दप्रदायिनी ॥ ९ ॥ पशव्यदागोपसेव्याकोटिशोगोगणावृता ॥ गोपानुगागोप
वतीगोविन्दपदपादुका ॥ ११० ॥ वृषभानुसुताराधाश्रीकृष्णवशकारिणी ॥ कृष्णप्राणाधिकाशश्वद्रसिकारसिकेश्वरी ॥ ११ ॥ अव
टोदाताम्रपर्णीकृतमालाविहायसी ॥ कृष्णावेणीभीमरथीतापीरेवामहापगा ॥ १२ ॥ वैयासकीचकावेरीतुंगभद्रासरस्वती ॥ चन्द्रभागावे
त्रवतीऋषिकुल्याककुद्मती ॥ १३ ॥ गोतमीकौशिकीसिन्धुर्बाणगंगातिसिद्धिदा ॥ गोदावरीरत्नमालागंगामन्दाकिनीबला ॥ १४ ॥
स्वर्णदीजाह्नवीवेलावैष्णवीमंगलालया ॥ बालाविष्णुपदीप्रोक्तासिन्धुसागरसंगता ॥ १५ ॥ गंगासागरशोभाढ्यासामुद्रीरत्नदाधुनी ॥
भागीरथीस्वर्धुनीभूःश्रीवामनपदच्युता ॥ १६ ॥ लक्ष्मीरमारामणीयाभार्गवीविष्णुवल्लभा ॥ सीतार्चिर्जानकीमाताकलंकरहिताक
ला ॥ १७ ॥ कृष्णपादाब्जसंभूतासर्वात्रिपथगामिनी ॥ धराविश्वंभरानन्ताभूमिर्धात्रीक्षमामयी ॥ १८ ॥ स्थिताधरित्रीधरणिरुर्वीशे
षफणस्थिता ॥ अयोध्याराघवपुरीकौशिकीरघुवंशजा ॥ १९ ॥ मथुरामाथुरीपंथायादवीध्रुवपूजिता ॥ मायापूर्बिल्वनीलाद्वार्गंगाद्वा
रविनिर्गता ॥ १२० ॥ कुशावर्तमयीध्रौव्याध्रुवमण्डलमध्यगा ॥ काशीशिवपुरीशेषाविंध्यावाराणसीशिवा ॥ २१ ॥ अवंतिकादेवपु
रीप्रोज्ज्वलोज्जयिनीजिता ॥ द्वारावतीद्वारकामाकुशभूताकुशस्थली ॥ २२ ॥ महापुरीसप्तपुरीनन्दिग्रामस्थलस्थिता ॥ शालग्राम
शिलादित्याशंभलग्राममध्यगा ॥ २३ ॥ वंशगोपालिनीक्षिप्राहरिमन्दिरवर्तिनी ॥ बर्हिष्मतीहस्तिपुरीशक्रप्रस्थनिवासिनी ॥ २४ ॥ दा
डिमीसैंधवीजंबूःपौष्करीपुष्करप्रसूः ॥ उत्पलावर्तगमनानैमिषीनैमिषावृता ॥ २५ ॥ कुरुजांगलभूःकालीहैमवत्यार्बुदीबुधा ॥ शूकर
क्षेत्रविदिताश्वेतवाराहधारिता ॥ २६ ॥ सर्वतीर्थमयीतीर्थातीर्थानांतीर्थकारिणी ॥ हारिणीसर्वदोषाणांदायिनीसर्वसम्पदाम् ॥ २७ ॥ वर्द्धि
नीतेजसांसाक्षाद्गर्भवासनिकृंतनी ॥ गोलोकधामधनिनीनिकुंजनिजमंजरी ॥ २८ ॥ सर्वोत्तमासर्वपुण्यासर्वसौंदर्यशृंखला ॥ सर्वतीर्थोप

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

रिगतासर्वतीर्थाधिदेवता ॥ २९ ॥ नाम्नांसहस्रंकालिन्द्याःकीर्त्तिदंकामदम्परम् ॥ महापापहरम्पुण्यमायुर्वर्द्धनमुत्तमम् ॥ १३० ॥ एक
वारंपठेद्रात्रौचौरेभ्योनभयंभवेत् ॥ द्विवारंप्रपठेन्मार्गेदस्युभ्योनभयंक्वचित् ॥ ३१ ॥ द्वितीयांतुसमारभ्यपठेत्पूर्णावधिंद्विजः ॥ दशवार
मिदंभक्त्याध्यात्वादेवींकालिन्दजाम् ॥ ३२ ॥ रोगीरोगात्प्रमुच्येतबद्धोमुच्येतबन्धनात् ॥ गुर्विणीजनयेत्पुत्रंविद्यार्थीपंडितोभवेत् ॥३३॥
मोदनंस्तंभनंशश्वद्वशीकरणमेवच ॥ उच्चाटनंघातनञ्चशोषणंदीपनंतथा ॥ ३४ ॥ उन्मादनन्तापनञ्चनिधिदर्शनमेवच ॥ यद्यद्वाञ्छति
चित्तेनतत्तत्प्राप्नोतिमानवः ॥ ३५ ॥ ब्राह्मणोब्रह्मवर्चस्वीराजन्योजगतीपतिः ॥ वैश्योनिधिपतिर्भूयाच्छूद्रःश्रुत्वातुनिर्मलः ॥ ३६ ॥ पू
जाकालेतुयोनित्यंपठतेभक्तिभावतः ॥ लिप्यतेनसपापेनपद्मपत्रमिवांभसा ॥ ३७ ॥ शतवारंपठेन्नित्यंवर्षावधिमतःपरम् ॥ पटलंपद्ध
तिंकृत्वास्तवंचकवचंतथा ॥ ३८ ॥ सप्तद्वीपमहीराज्यंप्राप्नुयान्नात्रसंशयः ॥ ३९ ॥ निष्कारणंपठेद्यस्तुयमुनाभक्तिसंयुतः ॥ त्रैवर्ग्यमे
त्यसुकृतीजीवन्मुक्तोभदेदिह ॥ १४० ॥ निकुंजलीलाललितंमनोहरंकालिन्दजाकूललताकदम्बकम् ॥ वृन्दावनोन्मत्तमिलिन्दशब्दितंव्रजे
त्सगोलोकमिदंपठेच्चयः ॥ १४१ ॥ इति श्रीग० मा० खं० श्रीसौभरिमान्धातृसंवादेयमुनासहस्रनामकथनंनामैकोनविंशोऽध्यायः ॥ १९ ॥
श्रीनारदउवाच ॥ ॥ इतिकृष्णास्तवंश्रुत्वामान्धातानृपसत्तमः ॥ अयोध्यांप्रययौवीरोनत्वाश्रीसौभरिंमुनिम् ॥ १ ॥ इदंमयातेक
थितंगोपीनांचरितंशुभम् ॥ महापापहरम्पुण्यंकिम्भूयःश्रोतुमिच्छसि ॥ २ ॥ ॥ बहुलाश्वउवाच ॥ ॥ श्रुतंतवमुखाद्ब्रह्मन्गोपीनां
वर्णनम्परम् ॥ यमुनायाश्चपञ्चाङ्गंमहापातकनाशनम् ॥ ३ ॥ श्रीकृष्णःसबलःसाक्षाद्गोलोकाधिपतिःप्रभुः ॥ अग्रेचकारकांलीलांललि
तांव्रजमण्डले ॥ ४ ॥ ॥ श्रीनारदउवाच ॥ ॥ एकदाचारयन्गाःस्वाःसबलोगोपबालकैः ॥ भांडीरेयमुनातीरेबाललीलाञ्चकारह ॥ ५ ॥
विहारंकारयन्बालैर्वाह्यवाहकलक्षणम् ॥ विजहारवनेकृष्णोदर्शयन्गामनोहराः ॥ ६ ॥ तत्रागतोगोपरूपीप्रलम्बःकंसनोदितः ॥ न
ज्ञातोबालकैःसोपिहारिणाविदितोऽभवत् ॥ ७ ॥ विहारविजयंरामंनेतुंकोपिनमन्यते ॥ उवाहतंप्रलम्बोसौभाण्डीराद्यमुनातटम् ॥ ८ ॥
अवरोहणतोदैत्योमथुरांगंतुमुद्यतः ॥ दधारघनवद्रूपंगिरीन्द्रइवदुर्गमः ॥ ९ ॥ बभौबलोदैत्यपृष्ठेसुन्दरोलोलकुण्डलः ॥ आकाशस्थः

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

पूर्णचन्द्रःसंतडिज्जलदोयथा ॥ १० ॥ दैत्यंभयंकरंवीक्ष्यबलदेवोमहाबलः ॥ रुषाहनन्मुष्टिनातंशिरस्यद्रिंयथाद्रिभित् ॥ ११ ॥ वि
शीर्णमस्तकोदैत्योयथावज्रहतोगिरिः ॥ पपातभूमौसहसाचालयन्वसुधातलम् ॥ १२ ॥ तज्ज्योतिर्निर्गतंदीर्घबलेलीनंबभूवह ॥ तदै
ववृषुर्देवाःपुष्पैर्नन्दनसंभवैः ॥ १३ ॥ अभूज्जयजयारावोदिविभूमौनृपेश्वर ॥ एवंश्रीबलदेवस्यचरितंपरमाद्भुतम् ॥ १४ ॥ मया
तेकथितंराजन्किम्भूयः श्रोतुमिच्छसि ॥ ॥ बहुलाश्वउवाच ॥ ॥ कोयंदैत्यःपूर्वकालेप्रलम्बोरणदुर्मदः ॥ बलदेवस्यहस्तेनमु
क्तिम्प्रापकथंमुने ॥ १५ ॥ ॥ श्रीनारदउवाच ॥ ॥ शिवस्यपूजनार्थंहियक्षराट्स्ववनेशुभे ॥ कारयामासपुष्पाणांरक्षांयक्षैरि
तस्ततः ॥ १६ ॥ तदप्यस्यापिजगृहुःपुष्पाणिप्रस्फुरन्तिच ॥ ततःक्रुद्धोददौशापंयक्षराड्धनदोबली ॥ १७ ॥ येगृह्णंत्यस्यपुष्पाणि
स्वेचान्येसुरमानवाः ॥ भवितारोऽसुराःसर्वेमच्छापात्सहसाभुवि ॥ १८ ॥ हूहूसुतोथविजयोविचरंस्तीर्थभूमिषु ॥ वनंचैत्ररथंप्राप्तोगाय
न्विष्णुगुणान्पथि ॥ १९ ॥ वीणापाणिरजानन्वैगन्धर्वःसुमनांसिच ॥ गृहीत्वासोऽसुरोजातोगन्धर्वत्वंविहायतत् ॥ २० ॥ तदैवश
रणंप्राप्तः कुबेरस्यमहात्मनः ॥ नत्वातत्प्रार्थनांचक्रेकृतांजलिपुटःशनैः ॥ २१ ॥ तस्मैप्रसन्नोराजेन्द्रकुबेरोपिवरंददौ ॥ त्वंविष्णुभक्तः
शान्तात्मामाशोचंकुरुमानद ॥ २२ ॥ द्वापरांतेचतेमुक्तिर्बलदेवस्यहस्ततः ॥ भविष्यतिनसन्देहोभाण्डीरेयमुनातटे २३ ॥ ॥ श्री
नारदउवाच ॥ ॥ हूहूसुतःसगन्धर्वःप्रलम्बोभून्महाऽसुरः ॥ कुबेरस्यवराद्रजन्परंमोक्षंजगामह ॥ २४ ॥ ॥ इतिश्रीगर्गसंहितायांश्री
माधुर्यखण्डे श्रीनारदबहुलाश्वसंवादेप्रलम्बवधोनामविंशतितमोऽध्यायः ॥ २० ॥ ॥ नारदउवाच ॥ ॥ अथक्रीडाप्रसक्तेषुगो
पेषुसबलेषुच ॥ तृणलोभेनविविशुर्गावःसर्वामहद्वनम् ॥ १ ताआनेतुंगोपबालाःप्राप्तामुंजाटवींपराम् ॥ संभूतस्तत्रदावाग्निःप्रलया
ग्निसमोमहान् ॥ २ ॥ गोभिर्गोपाःसमेतास्तेश्रीकृष्णंसबलंहरिम् ॥ वदन्तःपाहिपाहीतिभयार्ताःशरणंगताः ॥ ३ ॥ वीक्ष्यवह्निभयंस्वा
नांकृष्णोयोगेश्वरेश्वरः ॥ न्यमीलयतमाभैष्टलोचनानीत्यभाषत ॥ ४ ॥ तथाभूतेषुगोपेषुतमग्निंभयकारकम् ॥ अपिबद्भगवान्देवोदे
वानांपश्यतांनृप ॥ ५ ॥ एवंपीत्वामहावह्निंनीत्वागोपालगोगणम् ॥ प्राप्तोभूद्यमुनापारेशुभाशोकवनेहरिः ॥ ६ ॥ तत्रक्षुत्पीडितागो

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

पाःश्रीकृष्णंसबलंहरिम् ॥ कृतांजलिपुटाऊचुःक्षुधार्ताःस्मोवयम्प्रभो ॥ ७ ॥ तदातान्प्रेषयामासयज्ञआंगिरसेहरिः ॥ तेगत्वातंयज्ञवरं
नत्वोचुर्विमलंवचः ॥ ८ ॥ ॥ गोपाऊचुः ॥ ॥ गोपालबालैःसबलःसमागतोगाश्चारयञ्छ्रीव्रजराजनन्दनः ॥ क्षुत्संयुतोऽस्मैसगणाय
भूसुराःप्रयच्छताश्वन्नमनंगमोहिने ॥ ९ ॥ ॥ श्रीनारदउवाच ॥ ॥ नकिंचिदूचुस्तेसर्वेवचःश्रुत्वाद्विजानृप ॥ गोपानिराशाआगत्य
प्रत्यूचुःसबलंहरिम् ॥ १० ॥ ॥ गोपाऊचुः ॥ ॥ त्वमस्यधीशोव्रजमंडलेबलीश्रीगोकुलेनन्दपुरोग्रदण्डधृक् ॥ नवर्ततेदण्डमलंमधोः
पुरिप्रचंडचंडांशुमहस्तवत्स्फुरत् ॥ ११ ॥ ॥ श्रीनारदउवाच ॥ ॥ पुनस्तान्प्रेषयामासतत्पत्नीभ्योहरिःस्वयम् ॥ यज्ञवाटंपुनर्ग
त्वानत्वाविप्रप्रियास्तदा ॥ १२ ॥ कृतांजलिपुटाऊचुर्गोपाःकृष्णप्रणोदिताः ॥ १३ ॥ ॥ गोपाऊचुः ॥ ॥ गोपालबालैःसबलस्समा
गतोगाश्चारयञ्छ्रीव्रजराजनन्दनः ॥ क्षुत्संयुतोऽस्मैसगणायचांगनाःप्रयच्छताश्वन्नमनंगमोहिने ॥ १४ ॥ ॥ श्रीनारदउवाच ॥ ॥
कृष्णंसमागतंश्रुत्वाकृष्णदर्शनलालसाः ॥ चक्रुस्तथान्नंपात्रेषुनीत्वासर्वाद्विजांगनाः ॥ १५ ॥ त्यक्त्वासद्योलोकलज्जांकृष्णपार्श्वंसमाय
युः ॥ अशोकानांवनेरम्येकृष्णातीरेमनोहरे ॥ १६ ॥ यथाश्रुतंतथादृष्टंश्रीहरेरूपमद्भुतम् ॥ प्राप्यानंदंगताःसर्वास्तुरीयंयोगिनोय
था ॥ १७ ॥ ॥ श्रीभगवानुवाच ॥ ॥ धन्यायूयंदर्शनार्थमागताहेद्विजांगनाः ॥ प्रतियातगृहाञ्छीघ्रंनिःशंकाभूमिदेवताः ॥ १८ ॥
युष्माकंतुप्राभावेणपतयोवोद्विजातयः ॥ सद्योयज्ञफलंप्राप्ययुष्माभिःसहनिर्मलाः ॥ १९ ॥ गमिष्यंतिपरंधामगोलोकंप्रकृतेःपरम् ॥
॥ श्रीनारदउवाच ॥ ॥ अथनत्वाहरिंसर्वाआजग्मुर्यज्ञमण्डलम् ॥ २० ॥ तादृष्ट्वाब्राह्मणाःसर्वेस्वात्मानंधिक्प्रचक्रिरे ॥ दिदृक्षवस्ते
श्रीकृष्णंकंसाद्भीतानचागताः ॥ २१ ॥ भुक्त्वान्नंसबलःकृष्णोगोपालैःसहमैथिल ॥ गाःपालयन्नाजगामवृन्दारण्यंमनोहरम् ॥ २२ ॥
॥ इतिश्रीमद्गर्गाचार्यसंहितायांश्रीमाधुर्यखण्डेनारदबहुलाश्वसंवादेदावाग्निमोक्षविप्रपत्नीदर्शनंनामैकविंशतितमोऽध्यायः ॥ २१ ॥ ॥
॥ श्रीनारदउवाच ॥ ॥ एकदानन्दराजोसौकृत्वाचैकादशीव्रतम् ॥ द्वादश्यांयमुनांस्नातुंगोपालैर्जलमाविशत् ॥ १ ॥ तंगृहीत्वापा
शिभृत्यःपाशिलोकंजगामह ॥ तदाकोलाहलेजातेगोपानांमैथिलेश्वर ॥ २ ॥ आश्वास्यसर्वान्भगवान्गतवान्वारुणींपुरीम् ॥ भस्मी

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

चकारसहसापुरीदुर्गहरिःस्वयम् ॥ ३ ॥ कोटिमार्तंडसंकाशंदृष्ट्वाप्रकुपितंहरिम् ॥ नत्वाकृतांजलिःपाशीपरिक्रम्याहधर्षितः ॥ ४ ॥
॥ वरुणउवाच ॥ ॥ नमःश्रीकृष्णचन्द्रायपरिपूर्णतमायच ॥ असंख्यब्रह्मांडभृतेगोलोकपतयेनमः ॥ ५ ॥ चतुर्व्यूहायमहसेनमस्ते
सर्वतेजसे ॥ नमस्तेसर्वभावायपरस्मैब्रह्मणेनमः ॥ ६ ॥ केनापिमूढेनममानुगेनकृतंपरंहेलनमद्यचैवम् ॥ तत्क्षम्यतांभोःशरणंगतंमांपरेश
भूमन्परिपाहिपाहि ॥ ७ ॥ ॥ नारदउवाच ॥ ॥ इतिप्रसन्नोभगवान्नंदंनीत्वासुजीवितम् ॥ सौख्यंप्रकाशयन्बंधून्व्रजमंडलमाय
यौ ॥ ८ ॥ नन्दराजमुखाच्छ्रुत्वाप्रभावंश्रीहरेस्तुतम् ॥ गोपीगोपगणाऊचुःश्रीकृष्णंनन्दनन्दनम् ॥ ९ ॥ यदित्वंभगवान्साक्षाल्लोकपा
लैःसुपूजितः ॥ दर्शयाशुपरंलोकंवैकुंठंतर्हिनःप्रभो ॥ १० ॥ नीत्वासर्वांस्ततःकृष्णएत्यवैकुंठमन्दिरम् ॥ दर्शयामासरूपंस्वंज्योतिर्म
ंडलमध्यगम् ॥ ११ ॥ सहस्रभुजसंयुक्तंकिरीटकटकोज्ज्वलम् ॥ शंखचक्रगदापद्मवनमालाविराजितम् ॥ १२ ॥ असंख्यकोटिमार्तंड
संकाशंशेषसंस्थितम् ॥ चामरांदोलदिव्याभंब्राह्माद्यैःपरिसेवितम् ॥ १३ ॥ तदैवतान्गोपगणान्पार्षदास्तेगदाधराः ॥ ऋजुंकृत्वानतिं
धृत्वादूरेस्थाप्यप्रयत्नतः ॥ १४ ॥ चकितानिवतान्वीक्ष्यप्रोचुस्तेपार्षदागिरा ॥ रेरेतूष्णींप्रभवतमावक्तव्यंवनेचराः ॥ १५ ॥ भाषणं
माप्रकुरुतनदृष्टाकिंसभाहरेः ॥ वेदावदंतिचात्रैवसाक्षाद्देवेस्थितेप्रभौ ॥ १६ ॥ इतिशिक्षांगतागोपाहर्षितामौनमास्थिताः ॥ मनस्यूचु
रयंकृष्णउच्चसिंहासनस्थितः ॥ १७ ॥ अस्मान्दूरादधःकृत्वास्माभिर्वक्तिनकर्हिचित् ॥ तस्माद्व्रजाद्वरंनास्तिकोपिलोकोनसौख्यदः ॥
॥ १८ ॥ ॥ यत्रानेनस्वभ्रात्रापिवार्त्तास्याद्धिपरस्परम् ॥ इतिप्रवदतस्तान्वैनीत्वाश्रीभगवान्हरिः ॥ व्रजमागतवान्राजन्परिपूर्णतमः
प्रभुः ॥ १९ ॥ ॥ इतिश्रीमद्ग०सं०श्रीमाधुर्यखण्डेनारदबहुलाश्वसंवादेनन्दादिवैकुण्ठदर्शनंनामद्वाविंशतितमोऽध्यायः ॥ २२ ॥ ॥छ ॥
॥ श्रीनारदउवाच ॥ ॥ एकदानृपगोपालाःशकटैरत्नपूरितैः ॥ वृषभानूपनन्दाद्याआजग्मुश्चांबिकावनम् ॥ १ ॥ भद्रकालींपशुप
तिंपूजयित्वाविधानतः ॥ ददुर्दानंद्विजातिभ्यःसुप्तास्तत्रसरित्तटे ॥ २ ॥ तत्रैकोनिर्गतोरात्रौसर्पोनन्दंपदेग्रहीत् ॥ कृष्णकृष्णेतिचुक्रो
शनन्दोतिभयविह्वलः ॥ ३ ॥ तदोल्मुकैर्गोपबालास्तेडुराजगरंनृप ॥ पदंसोपिनतत्याजसर्पोर्थंस्वमणिंयथा ॥ ४ ॥ तताडस्वप

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

दासर्पभगवाँल्लोकपावनः ॥ त्यक्तातदैवसर्पत्वंभूत्वाविद्याधरःकृती ॥ ५ ॥ नत्वाकृष्णंपरिक्रम्यकृतांजलिपुटोवदत् ॥ ॥ सुदर्शन
उवाच ॥ ॥ अहंसुदर्शनोनामविद्याधरवरःप्रभो ॥ अष्टावक्रंमुनिंदृष्ट्वाहसितोस्मिमहाबलः ॥ ६ ॥ मह्यंशापंददौसोपित्वंसर्पोभवदुर्म
ते ॥ तच्छापादद्यमुक्तोहंकृपयातवमाधव ॥ ७ ॥ त्वत्पादपद्ममकरन्दरजःकणानांस्पर्शेनदिव्यपदवींसहसागतोस्मि ॥ तस्मैनमोभग
वतेभुवनेश्वराययोभूरिभारहरणायभुवोवतारः ॥ ८ ॥ ॥ श्रीनारदउवाच ॥ ॥ इतिनत्वाहरिंकृष्णंराजन्विद्याधरस्तुसः ॥ जगामवै
ष्णवंलोकंसर्वोपद्रववर्जितम् ॥ ९ ॥ नंदाद्याविस्मिताःसर्वेज्ञात्वाकृष्णंपरेश्वरम् ॥ अंबिकावनतःशीघ्रमाययुर्व्रजमंडलम् ॥ १० ॥
इदंमयातेकथितंश्रीकृष्णचरितंशुभम् ॥ सर्वपापहरंपुण्यंकिंभूयःश्रोतुमिच्छसि ॥ ११ ॥ बहुलाश्वउवाच ॥ ॥ अहोश्रीकृष्णचन्द्रस्य
चरितंपरमाद्भुतम् ॥ श्रुत्वामनोमेतच्छ्रोतुमतृप्तंपुनरिच्छति ॥ १२ ॥ अग्रेचकारकांलीलांलीलयाव्रजमंडले ॥ हरिर्व्रजेशःपरमोवद
देवर्षिसत्तम ॥ १३ ॥ इतिश्रीमद्गर्गाचार्यसंहितायांश्रीमाधुर्यखण्डेनारदबहुलाश्वसंवादेसुदर्शनोपाख्यानंनामत्रयोविंशतितमोऽध्यायः॥२३॥
॥ श्रीनारदउवाच ॥ ॥ एकदाशैलदेशेषुसबलोभगवान्हरिः ॥ कृत्वाविलापनंक्रीडांचौरपालकलक्षणाम् ॥ १ ॥ तत्रव्योमासुरोदै
त्योबालान्मोषायितान्बहून् ॥ नीत्वानीत्वाद्रिदर्यांचविनिक्षिप्यपुनःपुनः ॥ २ ॥ शिलयापिदधौद्वारंमयपुत्रोमहाबलः ॥ सत्यचौरंच
तंज्ञात्वाभगवान्मधुसूदनः ॥ गृहीत्वापातयामासभुजाभ्यांभूमिमंडले ॥ ३ ॥ तदामृत्युंगतोदैत्यस्तज्ज्योतिर्निर्गतंस्फुरत् ॥ दशदिक्षु
भ्रमद्राजञ्छ्रीकृष्णेलीनतांगतम् ॥ ४ ॥ तदाजयजयारावोदिविभूमौबभूवह ॥ पुष्पाणिववृषुर्देवाःपरमानन्दसंवृताः ॥ ५ ॥ बहुलाश्व
उवाच ॥ ॥ कोऽयंपूर्वंकुशलकृद्वचोमोनामाथतद्वद ॥ येनकृष्णेघनश्यामेलीनोभूद्दामिनीयथा ॥ ६ ॥ ॥ नारदउवाच ॥ ॥ आसी
त्काश्यांभीमरथोराजादानपरायणः ॥ यज्ञकृन्मानदोधन्वीविष्णुभक्तिपरायणः ॥ ७ ॥ राज्येपुत्रंसन्निवेश्यजगाममलयाचलम् ॥ तप
स्तत्रसमारेभेवर्षाणांलक्षमेवहि ॥ ८ ॥ तस्याश्रमेपुलस्योसौशिष्यवृन्दैःसमागतः ॥ तंदृष्ट्वानोत्थितोमानीराजर्षिर्ननतोऽभवत् ॥
॥ ९ ॥ शापंददौपुलस्त्योपिदैत्योभवमहाखल ॥ ततस्तच्चरणोपांतेपतितंशरणागतम् ॥ १० ॥ उवाचमुनिशार्दूलःपुलस्त्योदी

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

नवत्सलः ॥ द्वापरांतेमाथुरेचपुण्येश्रीव्रजमंडले ॥ ११ ॥ यदुवंशपतेःसाक्षाच्छ्रीकृष्णस्यभुजौजसा ॥ ईप्सितायोगिभिर्मुक्तिर्भविष्य
तिनसंशयः ॥ १२ ॥ श्रीनारदउवाच ॥ ॥ सोयंभीमरथोराजामयदैत्यसुतोभवत् ॥ श्रीकृष्णभुजवेगेनमुक्तिंप्रापविदेहराट् ॥ १३ ॥
एकदागोपवेषेषुदैत्योऽरिष्टोमहाबलः ॥ आगतोनादयन्खंगांतटाच्छृंगैर्विदारयन् ॥ १४ ॥ गोप्योगोपागोगणाश्चवीक्ष्यतंदुद्रुवुर्भयात् ॥
भगवान्दैत्यहादेवोमाभैष्टेत्यभयंददौ ॥ १५ ॥ गृहीत्वातंतुशृंगेषुनोदयामासमाधवः ॥ सोपितंनोदयामासश्रीकृष्णंयोजनद्वयम् ॥ १६ ॥
पुच्छेगृहीत्वातंकृष्णोभ्रामयित्वाभुजौजसा ॥ भूपृष्ठेपोथयामासकमण्डलुमिवार्भकः ॥ १७ ॥ अरिष्टःपुनरुत्थायक्रोधसंरक्तलोचनः ॥
शृंगैश्चरोहितंशैलंसमुत्पाट्यमहाखलः ॥ १८ ॥ गर्जयन्घनवद्वीरःकृष्णोपरिसमाक्षिपत् ॥ कृष्णःशैलंसंगृहीत्वातस्योपरिसमाक्षिपत् ॥
॥ १९ ॥ शैलस्यापिप्रहारेणकिंचिद्व्याकुलमानसः ॥ भूमौतताडशृंगाग्रान्निर्गतंतैर्जलंभुवः ॥ २० ॥ श्रीकृष्णस्तंचशृंगेषुगृहीत्वाभ्रा
मयन्मुहुः ॥ भूपृष्ठेपोथयामासवातःपद्ममिवोद्धतम् ॥ २१ ॥ तदैववृषरूपत्वंत्यक्त्वाविप्रवपुर्धरः ॥ नत्वाश्रीष्णपादाब्जंप्राहग
द्गदयागिरा ॥ २२ ॥ द्विजउवाच ॥ ॥ बृहस्पतेश्चशिष्योहंवरतंतुर्द्विजोत्तमः ॥ बृहस्पतिसमीपेचपठितुंगतवानहम् ॥ २३ ॥ पादौ
कृत्वास्थितोभूवंपश्यतस्तस्यसंमुखे ॥ तदारुषाहसमुनिर्वृषवत्त्वंस्थितःपुरः ॥ २४ ॥ गुरुहेलनकृत्तस्मात्त्वंवृषोभवदुर्मते ॥ तेनशापा
द्वृषोऽभूवंवंगदेशेषुमाधव ॥ २५ ॥ असुराणांप्रसंगेनासुरत्वंगतवानहम् ॥ त्वत्प्रसादाद्विमुक्तोहंशापतोऽसुरभावतः ॥ २६ ॥ श्रीकृ
ष्णायनमस्तुभ्यंवासुदेवायतेनमः ॥ प्रणतक्लेशनाशायगोविन्दायनमोनमः ॥ २७ ॥ ॥ श्रीनारदउवाच ॥ ॥ इत्युक्त्वाश्रीहरिंनत्वासा
क्षाच्छिष्योबृहस्पतेः ॥ द्योतयन्भुवनंराजन्विमानेनदिवंययौ ॥ २८ ॥ इदंमयातेकथितंखण्डंमाधुर्य्यमद्भुतम् ॥ सर्वपापहरम्पुण्यंकृ
ष्णप्राप्तिकरंपरम् ॥ २९ ॥ कामदंपठतांशश्वत्किंभूयःश्रोतुमिच्छसि ॥ ३० ॥ ॥ इतिश्रीमद्गर्गाचार्यसंहितायांश्रीमाधुर्यखंडेनारदब
हुलाश्वसंवादेव्योमासुरारिष्टासुरवधोनामचतुर्विंशतितमोऽध्यायः ॥ २४ ॥ ॥ श्रीकृष्णार्पणमस्तु ॥ ॥ शुभंभवतु ॥ छ ॥

इति श्रीगर्गसंहितायां चतुर्थं माधुर्यखण्डं सम्पूर्णम् ॥ ४ ॥

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

इदं श्रीमद्गर्गाचार्यसंहितायां माधुर्यखण्डं मुम्बय्यां श्रीकृष्णदासात्मज
खेमराजेन स्वकीये "श्रीवेङ्कटेश्वर" मुद्रणालये मुद्रितम्।
सं० १९५४, शके १८१९.

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

इति श्रीमद्गर्गाचार्यसंहितायां माधुर्यखंडः समाप्तः।

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

[OrderDescription]
,CREATED=28.11.19 15:15
,TRANSFERRED=2019/11/28 at 15:21:38
,PAGES=41
,TYPE=STD
,NAME=S0002198
,Book Name=M-312-GARGSANHITA
,ORDER_TEXT=
,[PAGELIST]
,FILE1=00000001.TIF
,FILE2=00000002.TIF
,FILE3=00000003.TIF
,FILE4=00000004.TIF
,FILE5=00000005.TIF
,FILE6=00000006.TIF
,FILE7=00000007.TIF
,FILE8=00000008.TIF
,FILE9=00000009.TIF
,FILE10=00000010.TIF
,FILE11=00000011.TIF
,FILE12=00000012.TIF
,FILE13=00000013.TIF
,FILE14=00000014.TIF

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

FILE15=00000015.TIF
,FILE16=00000016.TIF
,FILE17=00000017.TIF
,FILE18=00000018.TIF
,FILE19=00000019.TIF
,FILE20=00000020.TIF
,FILE21=00000021.TIF
,FILE22=00000022.TIF
,FILE23=00000023.TIF
,FILE24=00000024.TIF
,FILE25=00000025.TIF
,FILE26=00000026.TIF
,FILE27=00000027.TIF
,FILE28=00000028.TIF
,FILE29=00000029.TIF
,FILE30=00000030.TIF
,FILE31=00000031.TIF
,FILE32=00000032.TIF
,FILE33=00000033.TIF
,FILE34=00000034.TIF
,FILE35=00000035.TIF
,FILE36=00000036.TIF
,FILE37=00000037.TIF

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

FILE38=00000038.TIF
,FILE39=00000039.TIF
,FILE40=00000040.TIF
,FILE41=00000041.TIF
,

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection